

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA HISTORIE

První palestinská intifáda a její odraz

v českých a zahraničních médiích

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Kristýna Pokorná

Obor Historie se zaměřením na vzdělávání

Program Specializace v pedagogice

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Marie Fritzová, Ph.D.

Plzeň 2021

Poděkování

Chtěla bych poděkovat za odborné vedení a všechny cenné rady Mgr. et Mgr. Marii Fritzové Ph.D. Děkuji Vám také za všechnu doporučenou a zapůjčenou literaturu.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedených zdrojů literatury a pramenů.

V Plzni, dne 26. dubna 2021

.....
Kristýna Pokorná

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá první palestinskou intifádou a jejím odrazem v českých a zahraničních médiích. Tento závažný blízkovýchodní konflikt vyvolal velký mediální ohlas v tehdejší Československu i v zahraničí. Práce obecně seznamuje s historickým vývojem celé izraelsko-palestinské oblasti. Rozsáhlá kapitola práce obsahuje komplexní dění během první palestinské intifády. Zobrazuje také nejvýznamnější osobnosti, které zaujaly důležitou roli v izraelské politice. Následně přináší analýzu českých a zahraničních médií. Nejstarší zprávy pocházejí přímo z období intifády, nejmladší byly zveřejněny v roce 2020.

ABSTRACT

Title: The first Palestinian intifada and its reflection in the Czech and foreign media

This bachelor thesis pursue about the first Palestinian intifada and its reflection in the Czech and foreign media. This serious Middle Eastern conflict started a huge media response in Czechoslovakia and abroad. The bachelor thesis introduces with historical development of the entire Israeli-Palestinian region in general. A huge chapter of bachelor thesis includes complex events during the first Palestinian intifada. It also brings the most important personalities, who had taken on the important roles at Israeli politics. The next chapter analyses Czech and foreign media. The oldest news came from the age of intifada, the youngest were published in 2020.

KLÍČOVÁ SLOVA

Intifáda, Palestina, Izrael, Pásmo Gazy, Západní Břeh řeky Jordán, nepokoje, Organizace pro osvobození Palestiny, Hamás, Fatah, Palestinský islámský džihád, Jásir Arafat, arabský nacionalismus, sionismus

KEY WORDS

Intifada, Palestine, Israel, Gaza Strip, West Bank of the river Jordan, disorder, Palestine Liberation Organization, Hamas, Fatah, Palestine Islamic Jihad, Jasir Arafat, Arabic nationalism, Zionism

Obsah

Úvod.....	8
1 Historie vzniku Izraele od minulosti do současnosti	12
1. 1 Starověk	12
1. 1. 1 Biblický židovský stát Izrael a jeho rozdělení	12
1. 1. 2 Nadvláda Římského impéria a nástup Byzantské říše.....	13
2. 1 Středověk	14
2. 1. 1 Perská a arabská nadvláda.....	14
2. 1. 2 Křižácké království a muslimská vláda	14
3. 1 Novověk a současnost	15
3. 1. 1. Součást Osmanské říše.....	15
3. 1. 2 Britský mandát Palestina.....	16
3. 1. 3 Vývoj Palestiny po druhé světové válce	16
3. 1. 4 Směrování k intifádám.....	17
2 První intifáda	20
2.1 Průběh.....	20
2.1.1 Vymezení pojmu	20
2. 1. 2 Situace před intifádou	20
2. 1. 3 Intifáda	21
2. 2 Konec intifády a její výsledky	25
2. 2. 1 Madridská konference	25
2. 2. 2 Mírové dohody Oslo I a II, jejich následky	26
2. 3 Srovnání první a druhé intifády z vlastního pohledu	29
2. 4 Osobnosti izraelsko-arabského konfliktu	30
2. 4. 1 Izrael	30
2. 4. 2 Palestina	32
3 Palestinské organizace	32
3. 1 Hamás	32
3. 2 Organizace pro osvobození Palestiny.....	33
3. 3 Fatah	34
3. 4 Palestinský islámský džihád	34
4 Odras první palestinské intifády v česky psaném tisku	35
4. 1 Analýza Lidových novin	35
4. 2 Analýza Rudého práva	37
4. 3 Analýza 100+1 zahraniční zajímavost	38
4. 4 Analýza dalších tuzemských tiskovin	40

4. 4. 1 Hospodářské noviny	40
4. 4. 2 Časopis Respekt	41
5 Odraz první palestinské intifády v ostatních médiích.....	41
6 Odraz první palestinské intifády v zahraničních médiích	44
Závěr	50
Resumé	52
Resumé	53
Použité prameny a literatura.....	54
Literatura	54
Články v periodících	55
Internetové zdroje	56
Audiovizuální prameny	60
Přílohy	61

Úvod

Hlavním tématem mé bakalářské práce je první palestinská intifáda, která je součástí stále živého arabsko-izraelského konfliktu. Většina běžné populace vůbec netuší, co se na Blízkém východě v průběhu dějin odehrálo. Intifády patří mezi nejzávažnější střety na tomto území. Toto téma jsem si vybrala ze dvou hlavních důvodů. Prvním důvodem je celkové opomíjení a z toho plynoucí neznalost blízkovýchodních dějin. Tyto dějiny jsou ve školách často probrané jen povrchně. Ve své práci proto nejprve přináším celkový pohled na arabsko-izraelský konflikt, skrze který můžeme lépe nahlédnout do složitého historického vývoje v arabském a židovském světě. Druhým důvodem je můj převažující zájem o světové dějiny oproti dějinám regionálním.

První arabské probuzení (neboli intifáda) je datováno do období 1987-1993. Rok 1993 je považován za konečný, ačkoliv mírová jednání ještě několik let poté pokračovala. Pokud začneme o tomto konfliktu hovořit, mylně si představujeme pouze židovské a muslimské obyvatelstvo. Bojů, teroristických útoků a demonstrací se zúčastnily všechny vrstvy obyvatelstva, nehledě na náboženské vyznání. Spor mezi Izraelem a Palestinou není jen o zisku a samostatnosti sporných územích, ve své podstatě se jedná o konflikt, který má rozměr politický, etnický, náboženský i ekonomický. Jak už to během válek bývá, obě země postupně došly k vyčerpání – vojenských i ekonomických prostředků. Tato situace umožnila zahraničním státům angažovat se v arabsko-izraelském konfliktu.

Následující mírová jednání mezi Izraelem a Palestinou nepřinesla zásadní zlepšení vzájemných vztahů. Došlo ale k několika ústupkům z izraelské strany ve prospěch Palestiny. Po skončení první palestinské intifády a poté, co byla mírová jednání neúspěšná, započal nový konflikt intifáda Al-Aksá. Obě arabská probuzení si vyžádala velký počet obětí, většinu však na palestinské straně.

Dodnes se jedná o živé téma palestinsko-izraelského vztahu v českých i zahraničních médiích. „*Směřování k další intifádě.*“ nebo „*Hrozí světu další intifáda?*“, to jsou aktuálně nejvíce opakující se tituly v médiích týkající se palestinských a izraelských území. K ozbrojeným konfliktům může dojít kdykoliv a kdekoliv, o tom vypovídají dějiny lidstva psané již několik tisíciletí.

Cíl, obsah a zdroje

Cílem mé bakalářské práce byla analýza arabsko-izraelského konfliktu v médiích. Aby se čtenář práce mohl v blízkovýchodních vztazích lépe orientovat, byl napsán historický přehled začínající vznikem Izraele v éře starověku a podrobnější průprava samotnou první intifádou i s jejími dopady a mírovými jednáními. Text je členěn do samostatných kapitol a souvisejících podkapitol.

První kapitola se týká izraelských dějin od konce 4. tisíciletí před našim letopočtem až přibližně do roku 2014. Tato kapitola byla do bakalářské práce zahrnuta záměrně, aby čtenáře uvedla do tématu. Popisuje historický vývoj od starověku se vyvíjejících konfliktů na stále diskutovaném území. První kapitolu tvoří podkapitoly řazené podle historických epoch, které jsou ještě dále členěny, většinou podle tehdejší nadvlády, nebo významného mezníku, např. období po druhé světové válce. Nejdůležitější podkapitola historického přehledu je směřování k intifádám, která se věnuje problematice konfliktů od 70. let 20. století až po vypuknutí první intifády.

Druhou, značně obsáhlejší, kapitolu tvoří události a historické souvislosti samotné první intifády, jinak řečeno arabského probuzení. Pro lepší pochopení začínajícího konfliktu i tato kapitola zahrnuje ještě 70. léta 20. století. Následující podkapitola je věnována konkrétnímu sporu převážně mezi židovským a muslimským obyvatelstvem. Jsou zde vylíčeny hlavní příčiny a impulzy, které zapříčinily stoupající napětí v regionu. Ačkoliv se nejednalo o oboustranný ozbrojený konflikt, vyžádala si intifáda poměrně velké množství civilních obětí, proto se do konfliktu vložila i Organizace spojených národů. Do této podkapitoly jsou začleněny také výsledky parlamentních voleb z roku 1988, které pro většinu obyvatel znamenaly obrovské zklamání. Důležitou roli na palestinské straně hrály organizace – Hamás a Organizace pro osvobození Palestiny (OOP). Hlavním představitelem OOP byl Jásir Arafat, kterého je možno vidět v přílohách na fotografii. Do této části jsou zahrnuty všechny probíhající politické a diplomatické kroky izraelských i palestinských představitelů. Zdánlivý konec intifády měly zaručit mírové konference – Madridská, Oslo I a II. Všechny snahy o mír nesly závažné nedostatky od samého počátku, Izrael neprojevoval žádnou politickou vůli k uzavření míru. Hlavním iniciátorem mírových jednání se staly Spojené státy americké. Násilí v izraelských oblastech se stupňovalo během jednání. Zvrat měl přijít roku 1994, kdy Palestinci vyhlásili konec intifády na některých územích. Tento vývoj dosáhl svého vrcholu rokem 2000, kdy vypukla druhá palestinská intifáda Al-Aksá. Většinou je pro populaci více povědomý až druhý

arabsko-izraelský konflikt, proto je do bakalářské práce zahrnuto i krátké srovnání obou intifád ze tří hlavních hledisek – účastníci, počty obětí, použité zbraně. Poslední podkapitola kapitoly První intifáda tvoří nejvýznamnější osobnosti celého konfliktu a jejich krátký životní přehled, který je zaměřen hlavně na politickou kariéru. Podkapitola je doplněna o ikonografický materiál, který je zařazen mezi přílohy.

Krátkou kapitolu v bakalářské práci tvoří stručný popis palestinských organizací, které během první intifády vykonávaly svoji činnost. Organizace jsou do práce zařazeny pro vytvoření lepší orientace mezi palestinskými aktéry. Postupně je představen Hamás, Organizace pro osvobození Palestiny, Fatah a Palestinský islámský džihád.

Následuje praktická část bakalářské práce. Čtvrtá kapitola se věnuje analýze česky psaného tisku. Přináším analýzu několika známých českých novin a časopisů. Jedním z použitých novinových zdrojů jsou *Lidové noviny*, které jsem si vybrala pro jejich dlouhé působení na české mediální scéně a věrohodnost zpráv. Dalším důležitým zdrojem se pro mne stal komunistický deník *Rudé právo*. Rudé právo bylo v minulém století prosazovaným deníkem, který fungoval i během trvání první palestinské intifády. Vybrala jsem si ho tedy z praktického důvodu, jinak řečeno kvůli velkému množství přístupných článků. Posledním obsáhlým mediálním zdrojem je časopis *100+1 zahraniční zajímavost*. Toto periodikum mne zaujalo svými neutrálně orientovanými články. Časopis má vždy trochu jiný přístup k psaní než klasické noviny, obsahuje rozsáhlejší a propracovanější články. Na časopisu 100+1 zahraniční zajímavost mne nejvíce zaujala některá přirovnání, která autoři ve spojitosti s intifádou využívají. Jednu menší podkapitolu jsem věnovala *Hospodářským novinám* a časopisu *Respekt*. Tyto dva mediální zdroje jsou analyzovány jen stručně. Časopis Respekt jsem zařadila, jelikož jsem na základě analýzy jeho příspěvků usoudila proizraelskou orientaci, většina autorů jiných článků stojí na straně palestinské. Hospodářské noviny jsem zařadila pro nejnovější pohled na celkovou situaci kolem arabsko-izraelského konfliktu. Mým hlavním cílem bylo najít společné myšlenky autorů a zhodnotit jejich postoje vůči oběma zúčastněným stranám. Situaci jsem sledovala i z ekonomického a kulturního hlediska.

Následující kapitolu tvoří internetové zdroje, které se týkají první palestinské intifády. Internet v této době nebyl tak rozvinutý, proto jsou dnes běžně dostupné zprávy mladšího zveřejnění než články novinové. Do práce jsem tyto zdroje zařadila pro jejich mladší pohled na konflikt, kdy ho autoři mohli srovnat i s dnešním děním na Blízkém východě. Jedním ze zdrojů je velice poutavý článek z portálu Aktuálně.cz nebo text České televize.

Poslední, tedy závěrečnou kapitolu práce tvoří analýza zahraničních médií. Dostat se k zahraničním zdrojům bylo podstatně těžší. Největším mediálním zdrojem byl britský informační kanál **BBC**. Jedná se o velice známý a věrohodný zdroj informací ve všech směrech. BBC má několik odvětví a pořadů, proto je do práce zahrnuto více typů materiálů. Zpravodajský portál *Al Jazeera* nabídl také několik zajímavých článků, které čtenáře zaujmou a přiblíží ho do blízkovýchodního dění. V bakalářské práci jsou užity i další zdroje, například *History*, *The Jerusalem post*, *Arab news* aj.

Zdroje pro teoretickou část mé práce byly různorodé. Celkově jsem nejvíce čerpala z tištěných publikací. Velkou oporou mi při psaní bakalářské práce byla publikace *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování k blízkovýchodnímu konfliktu* od Marka Čejky. Publikace *Arabsko-izraelské války: válka a mír na Blízkém východě od války za nezávislost v roce 1948 po současnost* od bývalého izraelského prezidenta přinesla další zajímavé informace z pohledu místního státníka. Kolektiv autorů zpracoval průvodce *Izrael a palestinská území*, který poskytuje čtenáři velice podrobnou možnost orientace v celých dějinách izraelského státu, přináší také mnoho zajímavostí a doporučení pro případné cesty do těchto lákavých, ale nebezpečných oblastí. Publikace Kristen E. Schulze *Arabsko-izraelský konflikt* se specializuje přímo na konflikty, nabízí tak komplexní popisy všech významných bojů včetně vysvětlivek pojmů a krátkých medailonů hlavních aktérů. Na dobu velkých blízkovýchodních konfliktů se zaměřil ve své knize *Izrael – ukazatel posledních časů: Izrael dnes – palestinská intifáda* také Jan Velenský. Dílo Jana Velenského bylo poměrně chaoticky uspořádané v porovnání s ostatními publikacemi. V bakalářské práci jsou užity dvě knihy týkající se celkových izraelských dějin, *Izrael – dějiny* Martina Gilberta a *Dějiny státu Izrael* Ericha Ternera.

Bakalářská práce má celkem osm příloh, které jsou umístěny na konci této práce.

1 Historie vzniku Izraele od minulosti do současnosti

1. 1 Starověk

Území dnešního Izraele bylo obýváno od konce čtvrtého tisíciletí před našim letopočtem. V této oblasti se vystřídalo mnoho národů, které mezi sebou neustále soupeřily. Podle vyvíjející se epochy se populace měnila, žili zde Egypťané, Izraelité, Judejci, Filištíni, Kananejci a mnoho dalších národů. Podle posledního zmíněného národa vznikl původní název země – Kanaán. Původní obyvatelstvo bylo zaměřené na zemědělství a pastevectví. Vznik Izraele je spojen s biblií¹, ve které je uveden příběh o Abrahámovi, který vedl kolem roku 1 800 př. n. l. obyvatele Mezopotámie do země Kanaán. Obyvatelé kvůli špatným životním podmínkám odešli do Egypta, odkud se vrátili pod vedením Mojžíše. Jozue² dovedl Izraelity k západní části řeky Jordán, kde porazili Kananejce a Filištíny. Se střídající se populací se kromě náboženství a způsobu vlády měnil také oficiální název země. Ze země Kanaán se stala Země izraelská – *Erec Jisra'el*^{3,4}.

1. 1. 1 Biblický židovský stát Izrael a jeho rozdělení

Židovské kmeny byly sjednoceny pod vládou Saula. Následníkem trůnu se po smrti Saula stal jeho adoptivní syn David. Za vlády krále Davida byl dobyt Jeruzalém, který se stal hlavním městem biblického království. Po vládě Davidově nastupuje jeden z neznámějších panovníků této oblasti – král Šalamoun. Šalamounova vláda bývá často označována jako zlatý věk Izraele. Král rozšířil své území a nechal vybudovat tzv. První chrám⁵, který se stal centrem bohoslužeb. V tomto posvátném chrámu byla umístěna Archa úmluvy obsahující desky s Deseti přikázáními. Po smrti krále Šalamouna kolem roku 926 př. n. l. došlo k rozpadu Izraele na dvě království – Judské a Izraelské. Judské království (Judea) se nacházelo na jihu země a hlavním městem byl Jeruzalém. Druhá část země Království izraelské (Izrael) bylo v severní části s hlavním městem Samaří. Obě tyto království musela čelit nájezdům silících národů, kterými byli Asyřané a Babyloňané. Asyrský panovník Sargon II. roku 722 př. n. l. dobyl a zničil Izraelské království. Judea odolávala déle, dobyta byla až roku 586 př. n. l. Babyloňany. Babyloňané nechali strhnout Šalamounův chrám. Židovské obyvatelstvo bylo transportováno do Babylonie, uprchlo,

¹ Kniha Genesis, První kniha Mojžíšova

² Nástupce Mojžíše, popisován v knihách Exodus, Numeri

³ Hebrejský název pro Izraelskou zemi

⁴ ROBINSON, Daniel; CROWCROFT, Orlando; ISALSKA, Anita; RAZ, Dan Savery a WALKER Jenny. *Izrael a palestinská území*. 3. edice. Přeložila K. H. DOUTNÁ. Praha: Svojtka & Co., 2018. Lonely Planet (Svojtka & Co.). ISBN 978-80-256-2389-3. s. 358- 359.

⁵ Hebrejsky: *Bejt ha-mikdaš*; označován také jako Šalamounův chrám, nebo jen Chrám

nebo bylo vzato do otroctví. Babylonské území Židům vrátil perský vládce Kýros II. Veliký, který roku 539 př. n. l. dobyl Babylon. Po návratu do své domovské země, Židé obnovili hlavní město Jeruzalém a postavili znovu zničený chrám, tentokrát nesl označení Druhý chrám.⁶

Další zlom ve starověkých dějinách Izraele přišel po perských válkách s Alexandrem Velikým, který Persii porazil a ovládl i izraelské území. Po Alexandrově smrti byla jeho rozsáhlá říše rozdělena mezi diadochy⁷ a židovské území získali do své správy Ptolemaiovcí, a pak od roku 200 př. n. l. Seleukovci. Během vlády Seleukovců se Židé vzbouřili a pod vedením Judy Makabejského dynastii porazili. Jedná se o poslední část starověkých dějin, kdy bylo židovské obyvatelstvo samostatné.⁸

1. 1. 2 Nadvláda Římského impéria a nástup Byzantské říše

Izraelské území bylo roku 63 př. n. l. obsazeno římským vojevůdcem Pompeiem, a tak se stalo součástí římského impéria. Část vlády byla ponechána místním židovským králům, kteří však plnili požadavky Říma. Na přelomu letopočtu došlo k několika změnám, mezi nejvýznamnější patří narození Ježíše Krista a následné šíření křesťanství. Dále pak byla roku 6 našeho letopočtu založena provincie Judea, která byla pod správou římského prokurátora⁹. Během 1. století n. l. dochází k častým nepokojům, které vyústí ve Velké židovské povstání proti Římanům roku 66 n. l. Povstání Řím potlačil a za trest byl na Titův rozkaz zbourán Druhý chrám, po kterém zůstala dodnes známá Zeď nářků, a Jeruzalém.¹⁰

V letech 132-135 n. l. proběhlo povstání Šimona bar Kochby, které bylo potlačeno římským císařem Hadriánem. Toto povstání určilo vyhnání židovské populace z Judey. Velké množství židů bylo v této době zabito nebo vzato do otroctví. V této době došlo k diaspoře¹¹ do celého světa. Římané změnili název z Judey na *Syria Palaestina*. Došlo také ke změně názvu pro Jeruzalém na *Aelia Capitolina*. Nadvláda Říma skončila kolem roku 324, kdy izraelské území spadlo pod správu Byzantské říše. Během byzantské vlády došlo k masivnímu šíření křesťanské víry po celém území Palestiny, která byla roku 331

---

⁶ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7. s. 16.

⁷ Původně správci území říše Alexandra Makedonského, po jeho smrti si jeho říši rozdělili; Seleukovci, Ptolemaiovcí, Antigonovci

⁸ROBINSON, Daniel; CROWCROFT, Orlando; ISALSKA, Anita; RAZ, Dan Savery a WALKER Jenny. *Izrael a palestinská území*. 3. edice. Přeložil K. H. DOUTNÁ. Praha: Svojtka & Co., 2018. Lonely Planet (Svojtka & Co.). ISBN 978-80-256-2389-3. s. 359.

⁹Nejnámější je Pilát Pontský, který odsoudil Ježíše Krista.

¹⁰ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7. s. 16 -17.

¹¹ Rozptýlení určitého etnika do světa – dobrovolná i nucená

legalizována byzantským císařem Konstantinem. V této době bylo na palestinském území postaveno nejvíce křesťanských chrámů.¹²

2. 1 Středověk

2. 1. 1 Perská a arabská nadvláda

Peršané vpadli do Jeruzaléma a ovládli ho v roce 614 n. l. Perská nadvláda byla krátká a pro země izraelské devastující, zničili několik kostelů a zabavili Svatý Kříž¹³. Po vládě Persie si území přivlastnili Arabové kapitulací Jeruzaléma v roce 638. Kapitulaci přijal chalífa Omar (Umar). Mezi tamními obyvateli a nově přicházejícími Araby vznikla smlouva o plné autonomii a svobodě náboženství židů a křesťanů. Jeruzalém se v této době stal centrem všech tří světových náboženství. Po několikáté v historii došlo k další změně pojmenování – *al-Šám (Sýrie)* a *Filastin (Palestina)*.¹⁴

Náboženská snášenlivost fungovala z počátku bez větších problémů. Muslimové vybudovali mešity Skalní dóm a Al-Aksá v Jeruzalémě.¹⁵ První náboženské střety se objevily kolem roku 1009, kdy byly likvidovány židovské a křesťanské stavby na popud chalífa al-Hákima. V této době začalo pronásledování jiných než islámských věřících. Vzhledem k těmto událostem se začala rodit myšlenka ohledně křížových výprav.¹⁶

2. 1. 2 Křížácké království a muslimská vláda

První křížovou výpravu vyhlásil papež Urban v roce 1095. Cíl křížáckých výprav byl dobýt Svatou zemi a osvobodit území od muslimů. Křížákům se povedlo dobýt Jeruzalém v roce 1099, kdy došlo k hromadnému masakru židovského i muslimského obyvatelstva. Po dobytí Jeruzaléma byl založen prosperující feudální křížácký stát. Prvním jeruzalémským králem se stal Balduin I. Pod evropským vlivem bylo postaveno mnoho sakrálních staveb a hradů – Krak des Chevaliers, Nimrod aj.¹⁷

---

¹²ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7. s. 17.

¹³ Označení pro kříž, na kterém byl ukřižován Ježíš. Jednalo se o hlavní symbol křesťanství.

¹⁴ROBINSON, Daniel; CROWCROFT, Orlando; ISALSKA, Anita; RAZ, Dan Savery a WALKER Jenny. *Izrael a palestinská území*. 3. edice. Přeložil K. H. DOUTNÁ. Praha: Svojtka & Co., 2018. Lonely Planet (Svojtka & Co.). ISBN 978-80-256-2389-3. s. 361.

¹⁵ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7. s. 17.

¹⁶ROBINSON, Daniel; CROWCROFT, Orlando; ISALSKA, Anita; RAZ, Dan Savery a WALKER Jenny. *Izrael a palestinská území*. 3. edice. Přeložil K. H. DOUTNÁ. Praha: Svojtka & Co., 2018. Lonely Planet (Svojtka & Co.). ISBN 978-80-256-2389-3. s. 362.

¹⁷ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7. s. 17.

Křižácká vláda v Jeruzalémě byla poražena v roce 1187 kurdsko-muslimským generálem Saladinem (Salah ad-Dín) v bitvě u Hattínu. Křižácká epocha skončila roku 1291 po dobytí Akka. Vlády ve Svaté zemi se ujala mamelucká dynastie Bahrí. Během vlády této dynastie se stal islám většinovým náboženstvím. Svatá země musela čelit náporům Osmanské říše, kterým v roce 1516 podlehla.¹⁸

3. 1 Novověk a současnost

3. 1. 1. Součást Osmanské říše

Říše Mameluků byla poražena pod náporem tureckého sultána Selima I. Ze Svaté země se stal centralizovaný stát ovládaný osmanským sultánem, který převzal i titul chalífa. Samostatně povolené náboženské obce pro neislámské obyvatelstvo byly židovské, řecko-ortodoxní a arménské. Od 17. století proudilo do země velké množství židů, kteří chtěli zpět vše, co jim původně patřilo. Osmanská říše začala mít značné problémy a přestala tvořit hrozbu pro okolní země. Původně rozsáhlá říše se postupně rozpadala a její území přecházela do držení jiných mocností. Jednou z nich byla Velká Británie.¹⁹

V 19. století se začíná rodit **sionismus** (*heb. cionut*). Jednalo se o židovskou touhu vytvořit vlastní stát. Židovský nacionalismus byl reakcí na antisemitismus sílící v Evropě. Se vznikem sionismu je spojován rakouský novinář Theodor Herzl (1860-1904).²⁰ Herzl dokázal myšlenky sionismu rozptýlit mezi populaci nejen v Evropě. Mezi cíle sionismu patřilo poskytnutí židovského národního sebeurčení a nabídnutí bezpečné země jako úkrytu před antisemitismem.²¹

V roce 1882 došlo k tzv. První alije neboli organizovanému stěhování židovského národa zpět do Svaté země. Druhá alija proběhla až v roce 1904 a je považována za největší židovskou migraci. Tyto rozsáhlé migrace vznikaly kvůli rostoucí vlně protizidovských názorů, většina židovského obyvatelstva přišla z Ruska. Při druhé migrační vlně do Palestiny dorazilo kolem 40 000 židů. Pro Svatou zemi byla druhá migrační vlna velice prospěšná, bylo založeno město Tel-Aviv a obnovena hebrejščina. Oficiálně proběhlo sedm alij, ačkoliv k dalším migračním vlnám dochází i po druhé světové válce.²²

---

¹⁸ Tamtéž., s. 17-18.

¹⁹ Tamtéž, s. 18.

²⁰ Viz. příloha 1

²¹ ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7. s. 21-22.

²² Tamtéž, s. 26-27.

Nejen židovské obyvatelstvo pociťovalo národní myšlenky, v této době vznikly také ideje na **arabský nacionalismus**. „*Hlavními protagonisty arabských národních tužeb se stali někteří arabští vlastenečtí křesťané, kteří pracovali na kulturní a literární obrodě arabštiny.*“²³ Prvním arabským nacionalistou se stal Abdar-rahmán al-Kawakibí (1848-1902). Arabský nacionalismus byl hojně šířen potomky²⁴ proroka Mohameda. Cílem toho smýšlení byla spjatost arabského jazyka a arabských dějin. Vrchol arabského nacionalismu přišel po druhé světové válce. Znáмым arabským nacionalistou byl Muammar Kaddáfí (1942-2011).²⁵

3. 1. 2 Britský mandát Palestina

V listopadu roku 1917 na základě Balfourovy deklarace přebrala moc nad územím Palestiny Velká Británie. V poválečném světě vyvstala otázka ohledně území, která patřila poraženým státům. Mandát na Blízký východ získali Britové a Francouzi. Velká Británie obsadila území Mezopotámie a Palestiny. Sýrii měla ve správě Francie, ačkoliv si musela mandát vydobýt násilnou cestou.²⁶

I za britské nadvlády docházelo k častým imigračním vlnám, od roku 1919 probíhaly další alijy. Skokový nárůst židovského obyvatelstva předpovídal spory s muslimskými Araby, kteří v židech viděli ohrožení svých arabských zájmů. K největšímu přílivu semitské populace došlo po jmenování Adolfa Hitlera říšským kancléřem roku 1933. Muslimské obyvatelstvo se vzbouřilo a v letech 1936-1939 došlo k arabskému povstání, ve kterém zemřelo přes čtyři sta Židů a dvě stě Britů. Arabské povstání bylo vojensky potlačeno, zemřelo při něm více než pět tisíc palestinských Arabů. Velká Británie se po této vzpouře snažila korigovat židovskou migraci, jelikož nechtěla přijít o arabská ložiska ropy.²⁷

3. 1. 3 Vývoj Palestiny po druhé světové válce

Druhá světová válka pro Židy znamenala obrovské ztráty na životech. Po válce v roce 1947 odhlasovalo Valné shromáždění OSN rozdělení Palestiny na dvě nezávislá

---

²³Tamtéž, s. 27.

²⁴ Emír Husajn ibn Allí (1856-1931) a jeho synové Abdulláh (1882-1951) a Fajsala (1883-1933)

²⁵ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7. s. 27.

²⁶ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7. s. 35-40.

²⁷ROBINSON, Daniel; CROWCROFT, Orlando; ISALSKA, Anita; RAZ, Dan Savery a WALKER Jenny. *Izrael a palestinská území*. 3. edice. Přeložil K. H. DOUTNÁ. Praha: Svojtka & Co., 2018. Lonely Planet (Svojtka & Co.). ISBN 978-80-256-2389-3. s. 364.

území. Měl vzniknout autonomní židovský a arabský stát, který by byl spravován zvláštním mezinárodním režimem. Židovské obyvatelstvo návrh přijalo, ale Arabové odporovali. V roce 1948 byl vyhlášen nezávislý stát Izrael a vojska Egypta, Sýrie, Jordánska, Libanonu a Iráku napadla Palestinu. Židé v tuhle dobu obsadili až 74% palestinského území, pásmo Gazy zabírá Egypt, Jordánsko získalo Západní břeh a Východní Jeruzalém. Arabská porážka je označována jako *an-Nakba*.²⁸

Z velké části palestinského obyvatelstva se v této době stali uprchlíci. Území obsazené Židy a pomocnými vojsky muselo opustit přes 700 000²⁹ Arabů. Otázka palestinských uprchlíků není dodnes vyřešena. V roce 1950 došlo k přijetí Zákona o návratu, který zaručoval každé osobě s židovskými kořeny právo přijít do Izraele a stát se řádným obyvatelem.³⁰

Arabská města vyžadovala osvobození původních palestinských oblastí a prohlašovala, že Izrael okupuje nelegálně jejich území. V roce 1964 byla založena Organizace pro osvobození Palestiny (OOP). Na blížící se konflikty reaguje i egyptský prezident Gamál Násir, který nechal uzavřít důležitou lodní cestu pro obchod s ropou – Tiranskou úžinu. Izrael se rozhodl jednat preventivně a 5. června 1967 zničil arabské letecké jednotky, egyptská, jordánská a syrská vojska. Tento konflikt vešel do dějin jako šestidenní válka (heb. *Milchémet Šéšet ha-Jamim*). Izrael po těchto bojích získal egyptská, jordánská a syrská území – Sinaj, pásmo Gazy, Západní břeh, Východní Jeruzalém a Golanské výšiny.³¹ Výsledkem války bylo velké vítězství Izraele s malými ztrátami - 766. Nejhůře dopadla strana egyptská – 12 000 vojáků po smrti. Šestidenní válka byla považována za strategicky důležitou, rozšířila izraelské území trojnásobně a naklonila rovnováhu na stranu izraelskou.³²

3. 1. 4 Směřování k intifádám

Předchozí události odstartovaly další konflikty. Stále byla nevyřešená palestinská otázka a pohraniční napětí. Úspěšné nebyly ani diplomatické akce, a tak vznikla čtvrtá arabsko-izraelská válka – opotřebovávací válka, která navázala na válku šestidenní. Tento spor nebyl tak intenzivní jako předchozí boje. Jedním z hlavních cílů egyptské armády

²⁸Tamtéž, s. 365-366.

²⁹ V roce 1948 se jednalo o 80% Palestinců.

³⁰ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7. s. 91-93.

³¹ROBINSON, Daniel, Orlando CROWCROFT, Anita ISALSKA, Dan Savery RAZ a Jenny WALKER. *Izrael a palestinská území*. 3. edice. Přeložil K. H. DOUTNÁ. Praha: Svojtka & Co., 2018. Lonely Planet (Svojtka & Co.). ISBN 978-80-256-2389-3. s. 366-367.

³²SCHULZE, Kirsten E. *Arabsko-izraelský konflikt*. Brno: CPress, 2012. ISBN 978-80-264-0000-4. s. 42.

bylo zničení opevněné izraelské Bar Levovy linie³³. Opotřebovací válka byla ukončena 8. srpna 1970 po přijetí mírové dohody egyptským prezidentem Násirem. O mírovou smlouvu se zasloužil americký ministr zahraničí Rogers.³⁴

Další větší boje na sebe nenechaly dlouho čekat, již v roce 1973 dochází k útoku Egypta a Sýrie během svátku Jom Kippur³⁵. Egypt zaútočil na Izrael a Sýrie napadla Golanské výšiny. Izrael toto napadení nepředvídal a musel se stáhnout, ale situaci obrátil a s velkými ztrátami na životech tlačil Araby k ústupu. Jednou z příčin počátečního neúspěchu Izraele byl právě svátek Jom Kippur. Většina vojáků byla v synagoze, nebo doma. Mírové smlouvy mezi Egyptem a Izraelem byly podepsány v Camp Davidu. První obsahovala principy mírové smlouvy a normalizaci vztahů, druhá zajišťovala řešení palestinského problému, sousedské vztahy, palestinskou autonomii na Západním břehu a v pásnu Gazy.³⁶

Izrael si držel stabilitu míru s Libanonem, kterou ohrožovala libanonská občanská válka. Tento konflikt začal v roce 1975. Izraelci byli Libanonem požádáni o pomoc proti OOP, kterou následně poskytli. Libanonští vojáci byli přepadeni ze zálohy. Odplatou byl útok na palestinský autobus. Docházelo tak k dalším a větším střetům mezi Palestinci a křesťany. Palestinci v roce 1978 napadli izraelský autobus z Haify do Tel Avivu, tím vznikl plán na operaci *Litani*. Izrael touto akcí sledoval potrestání OOP a likvidaci infrastruktury podél řeky Litani. Následovala *Operace Mír pro Galileu* – izraelská invaze do Libanonu. Operace měla jako hlavní cíl zneškodnit veškerou palestinskou přítomnost a její vliv na libanonském území. Po bombovém útoku zemřel Bašír Džumajil³⁷, a tak byly zmařeny izraelské plány s Libanonem. Operace Mír pro Galileu byla z pohledu izraelských zájmů neúspěšná. K dalšímu konfliktu došlo v roce 1982, kdy vyvrcholilo napětí mezi Izraelem a OOP. Palestinská organizace Abú Nidala zorganizovala neúspěšný atentát na izraelského velvyslance v Británii. Konflikt přetrval až do roku 1985.³⁸

Po roce 1985 Izrael stáhnul vojáky do bezpečné zóny. Ziskem Izraele po Operaci Mír pro Galileu byla neplatná mírová smlouva a evakuace Organizace pro osvobození Palestiny. V této době také vzrostla idea palestinského nacionalismu na území Západního břehu a pásma Gazy. Palestinci se sjednocovali, kdežto Izraelci se začali rozdělovat. OOP byla nucena se evakuovat do Tunisu, a tak ztratila poslední přístup do Izraele. Nerostla jen

³³ Bar Levova linie byl neoficiální název pro systém obranných pevností podél Suez.

³⁴SCHULZE, Kirsten E. *Arabsko-izraelský konflikt*. Brno: CPress, 2012. ISBN 978-80-264-0000-4. s. 45-46.

³⁵ Jeden z nejvýznamnějších židovských svátků, „den smíření“

³⁶SCHULZE, Kirsten E. *Arabsko-izraelský konflikt*. Brno: CPress, 2012. ISBN 978-80-264-0000-4. s. 49-59.

³⁷ Libanonský politik, roku 1982 zvolen libanonským prezidentem, ale funkci nestihl přijmout.

³⁸SCHULZE, Kirsten E. *Arabsko-izraelský konflikt*. Brno: CPress, 2012. ISBN 978-80-264-0000-4. s. 61-67.

moc organizace, ale i mezinárodní uznání. V této době bylo zcela zřejmé, že Izrael bude muset s OOP vyjednávat o podmínkách Palestinců a jejich nároků.³⁹

Členové palestinského teroristického komanda Síla 17 zavraždili tři Izraelce na Kypru, čímž rozpoutali další konflikt. Izraelské letecké jednotky zaútočily na sídlo OOP v Tunisu. Izraelci obdrželi podporu od Spojených států amerických, ale ostatní země stát odsoudily za maření mírových jednání. Tunisko bralo podporu USA jako zradu, protože na jejich žádost přijali OOP do své země. Situaci využívá ve svůj prospěch Palestinská osvobozenecská fronta. Došlo k přepadení italské lodi *Achille Lauro* a zavraždění invalidy židovského původu. OOP bylo obviněno z maření mírových jednání a Jásir Arafat byl obviňován z terorismu.⁴⁰

V roce 1987 došlo k povstání na Západním břehu a v pásnu Gazy, toto období je označováno jako první intifáda.⁴¹ I po skončení první intifády přetrvávaly bombové a krvavé útoky a protesty. Všechny tyto události vyústily v další intifádu, která probíhala v letech 2000-2005. Během druhé intifády zemřelo přes 1 000 Izraelců. Předseda vlády Ariel Šaron⁴² upadl do kómatu po prodělané mozkové mrtvici a židovské obyvatelstvo vnímalo tuto událost jako boží trest za zradu proti Zemi izraelské. Palestinské parlamentní volby vyhrál Hamás, který násilně zabral pásno Gazy. Organizace Hamás byla podporována finančně i materiálně z Íránu. V této době se Izrael pustil na krátkou dobu do války s libanonskou organizací Hizballáh. Izrael byl v roce 2001 napaden Hamásem a Palestinským islámským džihádem raketami z Gazy.⁴³

V roce 2008 proběhla Operace Lité olovo, kdy Izrael zahájil masivní ofenzivu v pásnu Gazy. Došlo ke zničení infrastruktury v Gaze, k úmrtí přibližně 1 397 Palestinců. Izrael během akce použil granáty s bílým fosforem, tato zbraň nebyla schválena, došlo tím k porušení zákona. Operace vedla k uzavření egyptských hranic a Hamás ztratil zdroj příjmů. Na ofenzivu nereagovali jen vojáci, ale i veřejnost, velké demonstrace probíhaly ve větších městech, jako je Istanbul, Londýn, Madrid aj.⁴⁴

Další větší konflikt se objevil v roce 2014, zapříčinili ho Palestinci únosem tří izraelských mladíků. Došlo k oboustrannému odstřelování raket. Celkově tento střet

---

³⁹Tamtéž, s. 67-68.

⁴⁰ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7. s. 167-168.

⁴¹ Více v samostatné kapitole První palestinská intifáda.

⁴² Viz. příloha č. 2

⁴³ROBINSON, Daniel; CROWCROFT, Orlando; ISALSKA, Anita; RAZ, Dan Savery a WALKER Jenny. *Izrael a palestinská území*. 3. edice. Přeložil K. H. DOUTNÁ. Praha: Svojtka & Co., 2018. Lonely Planet (Svojtka & Co.). ISBN 978-80-256-2389-3. s. 370-372.

⁴⁴Tamtéž, s. 370-372.

mezi Izraelem a Hamásem trval padesát dní a zemřelo při něm 2 100 Palestinců a 73 Izraelců.⁴⁵

Konflikty v těchto oblastech nikdy neustaly a stále jsou aktuálním tématem po celém světě. Názory na palestinské události se často rozcházejí. Část lidí obviňuje muslimskou populaci a další názory jsou mířeny proti Izraeli. Některé státy dokonce vyřkly obavy ohledně třetí palestinské intifády. Můžeme i s nadsázkou říct, že raketové útoky jsou v Gaze na denním pořádku.

2 První intifáda

2.1 Průběh

2.1.1 Vymezení pojmu

Pojem **intifáda** pochází z arabštiny, doslova znamená *setřesení, probuzení*. Erich Terner ve své publikaci *Dějiny státu Izrael* uvádí volný překlad „lidové povstání“. „*Název, který dostalo palestinské povstání proti izraelské okupaci zahájené 9. prosince 1987 a trvající až do podepsání dohody z Osla mezi OOP a Izraelem v roce 1993.*“⁴⁶

2. 1. 2 Situace před intifádou

Před intifádou v roce 1977 vyhrála volby parlamentní strana Gachal a novým premiérem se stal Menach Begin. Dohoda z roku 1978 souhlasila s izraelsko-egyptským uspořádáním na Sinaji a snažila se dosáhnout maximálního vyřešení všech otázek ohledně Palestiny. Nová politika plně kontrolovala všechny záležitosti státní i veřejné na okupovaných územích. Dalším cílem byla aktivní osidlovací politika v Judeji, Samaří a v Gaze.⁴⁷

Roku 1984 proběhly další parlamentní volby, jejichž výsledky zasáhly do životů Izraelců i Palestinců. Již v této době začaly vznikat teroristické nepokoje a odvetné události z iniciativy židovských osadníků. Každý incident byl projednáván na běžných poradách ministra obrany, které se konaly jedenkrát za týden. Napětí stále vzrůstalo a izraelská vláda byla nucena přijmout některá razantní opatření. Hlavní roli v této době přebíral Hamás – Hnutí islámského odporu, jehož cílem bylo vytvořit islámský stát řízený právem *šaría*.

---

⁴⁵Tamtéž, s. 373.

⁴⁶SCHULZE, Kirsten E. *Arabsko-izraelský konflikt*. Brno: CPress, 2012. ISBN 978-80-264-0000-4. s. 69.

⁴⁷HERZOG, Chaim. *Arabsko-izraelské války: válka a mír na Blízkém východě od války za nezávislost v roce 1948 po současnost*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-954-6. s. 505.

Samozřejmě se začaly objevovat varovné signály blížícího se lidového povstání, ale nikdo jim nepřikládal příliš velkou váhu.⁴⁸

2. 1. 3 Intifáda

Vzrůstající napětí na okupovaných územích, stále se objevující krvavé střety, vysoká míra nezaměstnanosti palestinských obyvatel a růst počtu židovských kolonií zapříčinily vznik jednoho z největších konfliktů blízkovýchodních dějin. Židovské kolonie zažívaly politický rozmach v 70. letech 20. století v rámci politiky Jicchaka Šamira. Do sporů se zapojili islámské palestinské skupiny, izraelská armáda, ale i židovští osadníci. Nepokoje vypukly při dvacátém výročí šestidenní války na Západním břehu a v pásmu Gazy.⁴⁹ Izraelští obyvatelé i po vypuknutí intifády věřili, že se jedná jen o drobné povstání jako doposud. Poté, co se konflikt začal šířit mimo osady, bylo jasné, že hned neodezní. Palestínští křesťané se do sporů zapojili až v únoru 1988, po úmrtí Izraelem vyslýchaného mladíka Khalida Tharaziho.⁵⁰

Jeden z prvních impulzů se objevil v uprchlickém táboře Balata 31. května 1978. Izraelská pěchota prováděla domovní prohlídky a zatýkání podezřelých osob. Zadržené osoby byly shromažďovány na školním dvoře, kde probíhala selekce. Proti těmto akcím povstaly místní ženy, které zorganizovaly velkou demonstraci, při které došlo i ke kamenování izraelských vojáků. Jedinou možnou obranou byla střelba, ale místo toho byl vydán rozkaz k ústupu. Střelba do ženského davu by nepřinesla kladné ovace pro izraelskou politiku. Tato událost byla jasnou předzvěstí první palestinské intifády.⁵¹

Situace se vyhrotila po napadení tábora izraelské armády čtyřmi mladými Palestinci. Při přepadení zemřeli čtyři izraelští vojáci a dva útočníci. Další střet přišel po srážce izraelského kamionu s plně obsazeným arabským autobusem. Došlo k úmrtí čtyř Arabů a ke shromáždění davu Palestinců, kteří zahájili útok proti izraelské posádce. Incident byl vyhodnocen jako úmyslný a došlo k vyvolání několika demonstrací. Tyto střety vyvolaly první palestinskou intifádu v letech 1987 a 1988.⁵² Byl přerušen obchod mezi Izraelem a Západním břehem řeky Jordán. Mezi obyvatele se šířily brožury, které

---

⁴⁸Tamtéž, s. 506 - 507

⁴⁹ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7. s. 169.

⁵⁰FRITZOVÁ, Marie. *Život za zdí: sociální identita řeckokatolické komunity v Bajt Sáhúr (Beit Sahour)*. V Plzni: Katedra blízkovýchodních studií, Západočeská univerzita, 2017. ISBN 978-80-261-0704-0. s. 112-113.

⁵¹HERZOG, Chaim. *Arabsko-izraelské války: válka a mír na Blízkém východě od války za nezávislost v roce 1948 po současnost*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-954-6. s. 508.

⁵²VELENSKÝ, Jan. *Izrael - ukazatel posledních časů: Izrael dnes - palestinská intifáda*. Dopln. 2. vyd. Hradec Králové: Maranatha, 2002. ISBN 80-238-9230-4. s. 100.

vyzývaly k trvalému boji. Na počátku intifády v Gaze žilo kolem 500 000 Gazanů a 445 397 palestinských uprchlíků v uprchlických táborech. Na Západním břehu žilo v táborech kolem 100 000 uprchlíků.⁵³ Armádní i politické velení v Jeruzalémě pochopilo až po několika měsících, že se nejedná o krátkodobý konflikt. Jediným přijatelným východiskem byla politická cesta. Ministrem obrany byl v této době Jicchak Rabin, který razantně odmítl všechny násilné cesty k potlačení intifády.⁵⁴

V první fázi bylo přísně dbáno pouze na demonstrace mladých Arabů, nesměly se používat střelné zbraně. Z tohoto důvodu došlo k používání přírodních zbraní, konkrétně kamenů. Cílem povstání bylo vyhnání Izraelců z obsazeného území a následné vytvoření palestinského arabského státu.⁵⁵ Izrael s tímto povstáním nepočítal, takže reagoval bez jednotného plánu. Židovský stát trpěl silným nedostatkem policejních složek, proto se muselo zapojit vojsko, které jednalo příliš impulsivně a tvrdě.⁵⁶ Izraelská armáda ve snaze potlačit povstání používala plastové a kaučukové kulky, slzný plyn a někdy i ostrou munici. Labouristický arabský poslanec Knestu Abdel Waháb Darawše vystoupil proti Rabinově politice a zasloužil se o vznik první čistě arabské strany – Arabská demokratická strana.⁵⁷

Dne 22. prosince 1987 Rada bezpečnosti OSN vyzvala Izrael, aby ustoupil od svého přístupu, kterým porušují základní lidská práva. Během intifády neumírali jen vojáci a demonstranti, ale i nevinné ženy, děti a starci. Izraelci se rozhodli situaci vyřešit zatčením vůdců OOP. Tento krok však k ničemu nepřispěl, jelikož na jejich místo ihned dosedli nástupci. Dále byla porušována Ženevská úmluva z roku 1949, která pojednávala o ochraně civilních osob v průběhu války, deportacemi arabského obyvatelstva. Na počátku roku 1988 vyzvala Rada bezpečnosti OSN Izrael ke zrušení deportací. Izraelská vláda tuto připomínku odmítla.⁵⁸

Raněných přibývalo na obou stranách, ale zemřelých přibývalo na straně palestinské.⁵⁹ Palestinci tudíž měli další energii pro nové vzpoury a demonstrace. Izrael nebyl kritizován jen ze strany Palestiny, ale i z evropského hlediska a OSN. OOP byla

---

⁵³ GILBERT, Martin. *Izrael – dějiny*. Praha: BB art, 2002. ISBN 80-7257-740-9. s. 512-513.

⁵⁴ HERZOG, Chaim. *Arabsko-izraelské války: válka a mír na Blízkém východě od války za nezávislost v roce 1948 po současnost*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-954-6. s. 509.

⁵⁵ TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. Vydání I. Pardubice: Kora, 1991. ISBN 80-901092-0-9. s. 200.

⁵⁶ ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestína: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7. s. 171.

⁵⁷ GILBERT, Martin. *Izrael – dějiny*. Praha: BB art, 2002. ISBN 80-7257-740-9. s. 513.

⁵⁸ TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. Vydání I. Pardubice: Kora, 1991. ISBN 80-901092-0-9. s. 200.

⁵⁹ ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestína: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7. s. 171.

vypuknutím intifády zaskočena stejně jako Izrael. To byl jeden z důvodů, proč nevydala v Tunisu žádný konkrétní plán až do roku 1988. První čtrnáctibodový plán na organizovaný postup přineslo Sjednocené národní velení. Palestina už poněkolkáté požadovala vznik samostatného palestinského státu vedle Izraele a chtěla dovršit skutečný mír. Arabové zahájili bojkot izraelského zboží, omezili kontakty s Izraelci a odmítli platit daně. Došlo také k vyvěšování zakázané palestinské vlajky.⁶⁰ Ekonomické úbytky se projevíly na obou stranách – procento turistiky v roce 1988 dosahovalo jen 50 % předchozího počtu.⁶¹

V listopadu 1988 proběhly parlamentní volby, které se staly pro většinu obyvatel velkým zklamáním. Nejvíce mandátů získal pravicový blok (Likud), celkem 40. Jicchak Šamir (Likud) se znovu dostal do funkce ministerského předsedy. Prezidentem Izraele v této době byl Chaim Herzog. Šimon Peres (Sociální demokracie) získal funkci ministra financí a Moše Arens (Likud) post ministra zahraničních věcí.⁶²

Události zapříčinily vznik nových palestinských organizací, nejednalo se jen o bojové, ale i o charitativní organizace. Palestinské děti byly začleněny do výcviků pro násilné akce. Děti byly často zabity a rodiče v těchto případech dostávali kompenzaci v dolarech. Kompenzace palestinským rodičům vyplácely státy, které Palestinu finančně podporovaly ze zahraničí. Arabové si podle statistik zavraždili 70 lidí z 600 obětí sami, hlavním důvodem byla kolaborace.⁶³

Palestinci se pokoušeli mnohými pokusy změnit postavení Izraele. Jedním z plánů bylo vypravení lodi tzv. *Loď návratů*⁶⁴, která měla dostat stovky palestinských uprchlíků zpátky na palestinské území. Tímto činem si Palestina zdůrazňovala svá práva na domovinu. Izraelská vláda vymýšlela plán, jak loď zastavit. V kyperském přístavu Limassol, kde kotvila loď návratů, byli zabiti tři důstojníci OOP. Ačkoli nebyly jasné důkazy, byl z útoků na důstojníky obviněn Izrael, jako jediný měl totiž důvod k zastavení lodi.⁶⁵

Další ránou pro palestinské obyvatelstvo bylo zavraždění druhého nejdůležitějšího muže OOP Abú Džiháda – *Chalíl El-Wazír*. K plánované vraždě došlo 16. dubna 1988

---

⁶⁰SCHULZE, Kirsten E. *Arabsko-izraelský konflikt*. Brno: CPRESS, 2012. ISBN 978-80-264-0000-4. s. 73.

⁶¹VELENSKÝ, Jan. *Izrael - ukazatel posledních časů: Izrael dnes - palestinská intifáda*. Dopln. 2. vyd. Hradec Králové: Maranatha, 2002. ISBN 80-238-9230-4. s. 100.

⁶²TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. Vydání I. Pardubice: Kora, 1991. ISBN 80-901092-0-9. s. 201.

⁶³VELENSKÝ, Jan. *Izrael - ukazatel posledních časů: Izrael dnes - palestinská intifáda*. Dopln. 2. vyd. Hradec Králové: Maranatha, 2002. ISBN 80-238-9230-4. s. 101.

⁶⁴Loď návratů: Jednalo se o trajekt, financovala ho OOP.

⁶⁵HERZOG, Chaim. *Arabsko-izraelské války: válka a mír na Blízkém východě od války za nezávislost v roce 1948 po současnost*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-954-6. s. 509.

v jeho domě na předměstí Tunisu. Představitele OOP přepadlo maskované komando asi 30 mužů. Na místě nebyly zanechány žádné stopy, podle kterých by mohlo být komando odhaleno. I přes nedostatek důkazů, byly z útoku obviněny izraelské obranné síly.⁶⁶

Představitel Organizace pro osvobození Palestiny Jásir Arafat⁶⁷ věděl, že Palestina si své území proti Izraeli bojem nezíská. Likvidaci Izraele by v žádném případě nedopustily Spojené státy americké a Sovětský svaz. Konalo se mimořádné zasedání Palestinské národní rady, která byla nejvyšším zákonodárným orgánem Palestinců. Výsledkem zasedání bylo vyhlášení nezávislého palestinského státu 15. listopadu 1988. Arafat veřejně uznal stát Izrael a odmítl terorismus. Palestinský stát byl do roku 1989 uznán více než 100 zeměmi světa (stát uznalo i Československo). Oba státy si dělaly nárok na hlavní město Jeruzalém, který byl v této době rozdělen na arabskou a židovskou část. Jásir Arafat byl 2. dubna 1989 zvolen Ústřední radou OOP prvním prezidentem palestinského státu.⁶⁸ Nově uznaný palestinský stát se snažil Izraeli ustupovat, ale Izrael žádné ústupky nepodporoval.⁶⁹

Izraelské postavení bylo vážně narušeno mediální protiizraelskou kampaní. Izraelské vojsko bylo zobrazováno, jak bije nevinné ženy a děti. Stále častěji se objevovali vojáci, kteří nechtěli za Izrael bojovat. Šamir sestavil mírový plán jako odpověď na mírový plán Arafata a OOP. Mírový plán zahrnoval ukončení intifády a volby na okupovaných územích. Volby měly přinést sestavení samosprávného orgánu na Západním břehu a v pásmu Gazy. Spojené státy zprvu tuto myšlenku podporovaly, ale pak americký ministr zahraničí Baker prosazuje ideu území za mír. S americkým ministrem nesouhlasí ani izraelská, ani palestinská populace.⁷⁰

Nečekaný zvrat přišel s krizí v Sovětském svazu. Spojené státy a jejich spojenci vyčerpaly Sovětský svaz, který se musel zapojit do mezinárodního obchodu a modernizace hospodářství. Od roku 1987 bylo vystěhováváno židovské obyvatelstvo. Jejich první cesty vedly do Spojených států amerických, které později příliv židů omezily. Další židovské proudy tedy mířily do Izraele. V roce 1990 Izrael přijal 182 000 sovětských židů. Palestinci se snažili překonat počet židovského obyvatelstva, aby mohli ovládnout Izrael. Tato emigrace ze Sovětského svazu naopak přinesla navýšení počtu židovského obyvatelstva. Samozřejmě emigrace židů přinesla i mnohá příkoří – nebyl dostatek bytů a práce. Stát dal

---

⁶⁶Tamtéž, s. 510.

⁶⁷ Viz. příloha č. 3

⁶⁸TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. Vydání I. Pardubice: Kora, 1991. ISBN 80-901092-0-9. s. 203.

⁶⁹SCHULZE, Kirsten E. *Arabsko-izraelský konflikt*. Brno: CPress, 2012. ISBN 978-80-264-0000-4. s. 76.

⁷⁰Tamtéž, s. 76.

přistěhovalcům finanční obnos do začátku, který brzy emigranti vyčerpali. V této době se zdálo, že intifáda polevuje, důvodem bylo ekonomické vyčerpání Palestinců. Naopak situace Izraele se zlepšovala díky podpoře ze Spojených států.⁷¹

V srpnu 1990 vypukla Operace Pouštní bouře (*Desert storm*) v Kuvajtu, při které musel Izrael zůstat neutrální. Izrael musel překonat irácké raketové útoky bez možnosti odplaty. Spojené státy Izraelcům slíbily poměrně velký finanční obnos za zdrženlivost v tomto konfliktu. Za celou touto agresí stál irácký diktátor Saddám Husajn, jehož spojencem byl Jásir Arafat. Arafat v tomto spojení viděl možnost, jak oslabit vliv USA v izraelské oblasti. Tato podpora ho nakonec stála příliš mnoho. Organizace pro osvobození Palestiny ztratila svůj dosavadní vliv a ekonomickou podporu. Oslabila se i moc Hamásu.⁷² Přes 200 000 Palestinců bylo vypovězeno z Kuvajtu. Arabské obyvatelstvo ztrácelo své pracovní pozice a nahrazovali je sovětští židé.⁷³

Vážný střet na okupovaných územích vypukl 8. října 1990 v Jeruzalémě na Chrámové hoře (*Al-Harám aš-Šaríf*). Při tomto střetu zemřelo 19 Palestinců a celkově bylo zraněno přes 200 lidí. Začátkem této akce bylo prohlášení židovské skupiny „Věrní z Chrámové hory“ o pochodu na Chrámovou horu. Muslimští věřící se odhodlali zabránit židovské skupině v pochodu. Palestinci zasypali Židy při modlitbách kamením. Po příchodu posil byla použita ostrá munice a slzný plyn.⁷⁴

2. 2 Konec intifády a její výsledky

2. 2. 1 Madridská konference

Zvací dopis na Madridskou konferenci zahájil mírový proces, iniciativu měli Rusové a Američané. Americký ministr Baker chtěl dát Arabům i Izraelcům to, co požadovali. Arabové požadovali mezinárodní konferenci a Izrael chtěl soukromé jednání se sousedními státy. Izrael zahájil jednání se Sýrií, Libanonem a Jordánskem 30. října 1991. Na konferenci došlo k rozdělení na dva okruhy – bilaterální (izraelsko-palestinské) a multilaterální (Izrael s Jordánskem, Sýrií a Libanonem). Bilaterální okruh měl za cíl uzavřít separátní mírové smlouvy mezi Izraelem a sousedními arabskými státy.

---

⁷¹VELENSKÝ, Jan. *Izrael - ukazatel posledních časů: Izrael dnes - palestinská intifáda*. Dopln. 2. vyd. Hradec Králové: Maranatha, 2002. ISBN 80-238-9230-4. s. 102.

⁷²ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7. s. 179.

⁷³VELENSKÝ, Jan. *Izrael - ukazatel posledních časů: Izrael dnes - palestinská intifáda*. Dopln. 2. vyd. Hradec Králové: Maranatha, 2002. ISBN 80-238-9230-4. s. 104-105.

⁷⁴HERZOG, Chaim. *Arabsko-izraelské války: válka a mír na Blízkém východě od války za nezávislost v roce 1948 po současnost*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-954-6. s. 510-512.

Multilaterální okruh chtěl prosazení míru, stabilitu a spolupráci. Byly vytvořeny pracovní skupiny, které se zabývaly životním prostředím, regulací zbraní, hospodářským rozvojem atp.⁷⁵

Jednání se přesunula do Washingtonu, kam izraelská delegace první týden vůbec nedorazila. Izraelští vyslanci po svém příjezdu přednesli svůj hlavní požadavek – vyloučit OOP z jednání.⁷⁶

Šamirova vláda se začala koncem roku 1991 rozpadat. Po prohraných volbách Šamir prohlásil, že ústupky, které sliboval, neměl v plánu nikdy splnit. Rezignoval i Rafael Ejtan, kterému se opakovaně nepodařilo prosadit zákon o volbě premiéra. Nakonec byl zákon přijat, ale mohl být použit až od dalších voleb.⁷⁷ Vzrostla moc Hamásu a Palestinského islámského džihádu. Tyto radikální skupiny nesouhlasily s programem OOP a zahájily násilné útoky. Izrael podnikal odvetné mise. Ačkoliv mírová jednání měla ukončit intifádu, došlo spíš k jejímu novému rozmachu. V březnu 1992 byly vyhlášeny předčasné volby. Stranu práce vedl do voleb Jicchak Rabin, který porazil Šimona Perese. Rabinova Strana práce zvítězila, zato Likud zaznamenal svůj největší propad v historii. Rabin byl pověřen sestavením nové vlády, ministrem zahraničí se stal Šimon Peres. Byla vytvořena koalice Strany práce s Merez a Šas. Likud přešel do opozice a předsedou se stal místo Jicchaka Šamira Benjamin Netanjahu, přezdíván „Bibi“.⁷⁸

2. 2. 2 Mírové dohody Oslo I a II, jejich následky

Mírový proces z Osla byl odstartován koncem roku 1992, kdy byl zrušen zákon, který zakazoval kontakt mezi soukromými osobami a OOP. Následovala příprava prvních jednání v Norsku. Norsko se dalo považovat za neutrální území, udržovalo dobře fungující vztahy s Izraelem i Palestinou, a proto bylo vybráno pro mírová jednání. Základem jednání byly tři body – izraelské stažení z pásma Gazy, pozvolné předávání hospodářských pravomocí Palestincům a mezinárodní hospodářská spolupráce.⁷⁹ Novým americkým prezidentem se stal v roce 1992 Bill Clinton, který hodně zasahoval do arabsko-izraelské situace.⁸⁰

---

⁷⁵SCHULZE, Kirsten E. *Arabsko-izraelský konflikt*. Brno: CPress, 2012. ISBN 978-80-264-0000-4. s. 80-81.

⁷⁶Tamtéž, s. 81.

⁷⁷KRUPP, Michael. *Sionismus a Stát Izrael: historický nástin*. Přeložil Marek ZIKMUND. Praha: Vyšehrad, 1999. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 80-7021-265-9. s. 187.

⁷⁸ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7. s. 185-186.

⁷⁹SCHULZE, Kirsten E. *Arabsko-izraelský konflikt*. Brno: CPress, 2012. ISBN 978-80-264-0000-4. s. 82.

⁸⁰ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7. s. 187.

Situace se na konci roku 1992 začala vyostřovat stupňovaným násilím. Násilí si vyžádalo mnoho obětí, převážně na palestinské straně. Rabin přešel k masovému vysídlení 450⁸¹ členů Hamásu a Islámského džihádu do Libanonu po vraždě izraelského pohraničnicka. Tento zákrok vyvolal vlnu negativních reakcí, včetně odmítnutí amerického prezidenta Clintona. Po akci nabývaly na síle radikální skupiny a libanonský Hizballáh⁸². Na Rabina byl vytvářen tlak, a tak zrušil své stanovisko a vyhoštění zastánci Hamásu a Islámského džihádu se mohli vracet zpět.⁸³ V roce 1993 byl zvolen nový izraelský prezident Ezer Weizman, který nahradil Chaimeho Herzoga. Koncem července 1993 došlo k dalším útokům libanonského Hizballáhu. Bombardování si vyžádalo přes 100 obětí a dalších 500 lidí bylo zraněno.⁸⁴

Na jaře roku 1993 došlo k sestavení Deklarace základních principů – *Declaration of Principles*⁸⁵, známá také jako dohoda z Osla I. Stále nevyřešenou otázkou bylo hlavní město Jeruzalém, bezpečnost a některé body ohledně jurisdikce. Jeruzalém tvořil střet zájmů obou stran, tento problém se stal klíčovým, ale zároveň také neřešitelným. V září si Rabin s Arafatem vyměnili dopisy vzájemného uznání pod dohledem norského ministra zahraničí. Deklarace základních principů byla podepsána 13. září 1993 ve Washingtonu. S touto dohodou nesouhlasili hlavně Palestinci, ačkoliv konečně dosáhli svého uznání.⁸⁶ Měla být ustanovena Palestinská národní samospráva na pět let, zahrnující oblast Jericha a část pásma Gazy. „*Samostatná Palestinská autonomie spočívala v oblastech jako vzdělání, kultura, sociální záležitosti, přímé daně, turismus a ostatní dohodnuté oblasti.*“⁸⁷ V roce 1992 byla podepsána Dohoda o dalším postupu s Jordánskem, která měla být dořešena v budoucnu podle výsledků jednání mezi Izraelem a Palestinci.⁸⁸

Dalším mírovým krokem byla Káhirská dohoda ze 4. května 1994, zahrnující vojenské stažení izraelských jednotek a přechod pravomocí na Palestinskou národní autonomii (PNA, PA – *Palestine National Authority*). Následovala izraelsko-palestinská

---

⁸¹ Čejka uvádí počet 450; Schulze a Velenský pracují s číslem 415.

⁸² Libanonská islámská organizace podporována Íránem; svůj odpor vůči Izraeli vyjadřují vojenskými aktivitami

⁸³ ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7. s. 187.

⁸⁴ VELENSKÝ, Jan. *Izrael - ukazatel posledních časů: Izrael dnes - palestinská intifáda*. Dopln. 2. vyd. Hradec Králové: Maranatha, 2002. ISBN 80-238-9230-4. s. 108.

⁸⁵ Celá Deklarace základních principů dostupná z:

https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/IL%20PS_930913_DeclarationPrinciplesnterimSelf-Government%28Oslo%20Accords%29.pdf

⁸⁶ SCHULZE, Kirsten E. *Arabsko-izraelský konflikt*. Brno: CPress, 2012. ISBN 978-80-264-0000-4. s. 82.

⁸⁷ ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7. s. 189.

⁸⁸ Tamtéž. s. 189.

předběžná dohoda o Západním břehu a Gaze ze září 1995. V této dohodě se neřešila jen otázka rozšíření Palestinské autonomie, ale také bezpečnosti a ekonomických vztahů, například založení palestinského policejního sboru.⁸⁹ Intenzivní mírová jednání mezi Palestinou a Izraelem byla často narušena teroristickými útoky. Psychiatr Barruch Goldstein, člen extremistické židovské organizace Kahane, nevěřil, že existuje možnost se s Araby rozumně dohodnout. Rozhodl se 25. února 1994 v přestrojení proniknout do mešity v Hebronu, kde zahájil teroristický útok samopalem. Přes 50 Palestinců bylo zastřeleno a dalších 100 zraněno. Izraelská vláda s tímto hebronským masakrem nesouhlasila a zakázala útoky extremistů z Kahane. Ani z Palestinské strany však nebyl klid, Hamás zorganizoval výbuch bomby v severním Izraeli. Mírová jednání stále pokračovala a 29. dubna 1994 došlo k podpisu dohod o hospodářských a obchodních vztazích. V červnu 1994 vyhlásili Palestinci konec intifády na území Jericha a Gazy, ale v ostatních oblastech mohla intifáda pokračovat. Jicchak Rabin, Šimon Peres a Jásir Arafat společně získali Nobelovu cenu za mír.⁹⁰

Další jednání v Káhiře proběhlo v roce 1995, vznikla Přechodná smlouva – *Interim Agreement*⁹¹, nebo také Oslo II. Smlouva byla začleněna do deklarace z roku 1993. Přechodná smlouva měla ovlivnit dění týkající se Západního břehu, vyklizení Izraelců z toho území a následné přesunutí práv pod Palestinskou samosprávu. Došlo také k rozdělení Západního břehu do tří zón – zóna A zahrnovala velká města, zóna B další hustě osídlená města a zóna C ostatní oblasti Západního břehu.⁹² Oblast s označením C zůstala jako jediná plně pod izraelskou vládou. Přesná hranice, kam se měla izraelská armáda stahovat, nebyla přesně dána. Po opuštění izraelských pozic se měly konat volby do palestinské rady. V plánu také bylo zrušení několika paragrafů charty OOP, které byly v rozporu s dohodami Oslo I a II a neuznávaly existenci Izraele.⁹³

Teroristické útoky i nadále pokračovaly a mařily mírové dohody. Rabin byl vyzván k přerušení jednání, ale s tím nesouhlasil, protože by splnil hlavní cíl teroristů. Izraelci odsuzovali palestinské organizace a Arafata, že se nesnaží teroristické útoky potlačit. Rabinova politika s každým teroristickým útokem slábala. Dne 4. listopadu 1995 byl

---

⁸⁹SCHULZE, Kirsten E. *Arabsko-izraelský konflikt*. Brno: CPress, 2012. ISBN 978-80-264-0000-4. s. 82-83.

⁹⁰VELENSKÝ, Jan. *Izrael - ukazatel posledních časů: Izrael dnes - palestinská intifáda*. Dopln. 2. vyd. Hradec Králové: Maranatha, 2002. ISBN 80-238-9230-4. s. 109-111.

⁹¹ Celá Přechodná smlouva dostupná z: <http://www.acpr.org.il/publications/books/44-zero-isr-pal-interim-agreement.pdf>

⁹²ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7. s. 194.

⁹³KRUPP, Michael. *Sionismus a Stát Izrael: historický nástin*. Přeložil Marek ZIKMUND. Praha: Vyšehrad, 1999. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 80-7021-265-9. s. 200-201.

mladým židovským fanatikem spáchán úspěšný atentát na Jicchaka Rabina v Tel Avivu. Na Rabinovo místo usedl ministr zahraničí Šimon Peres.⁹⁴ Soud s vrahem byl odložen na rok 1996 a zjistilo se, že chtěl zabít i Arafata. Nově zvolený premiér Peres sliboval pokračování Rabinovy politiky, ve vládě byli ponecháni původní představitelé. V roce 1995 udělal Izrael nejvíce ústupků a smířil se s odstoupením některých území.⁹⁵

Smrt Jicchaka Rabina byla pro mírový proces zlomovým okamžikem. Ačkoliv snahy o další mírové smlouvy pokračovaly, roku 2000 došlo k jejich úplnému zastavení. Podíl na zastavení mírových jednání mělo nečekané vítězství Likudu ve volbách v roce 1996. Na palestinské straně sílila opozice, hlavně Hamás. Začaly se objevovat další útoky, které vyvrcholily v srpnu 2000 vypuknutím druhé intifády – *intifáda Al-Aksá*.⁹⁶

2. 3 Srovnání první a druhé intifády z vlastního pohledu

Jedním z hlavních rozdílů je složení účastníků obou konfliktů. První palestinská intifáda nebyla plánovaná a nikdo nevěděl, jak na ni správně zareagovat. Izrael se spoléhal hlavně na armádu. Na druhé straně Palestinci, kteří se do konfliktu zapojovali, nebyli žádní vojáci. Do bojů se zapojovaly všechny věkové kategorie bez ohledu na pohlaví. Během intifády Al-Aksá už obě strany spoléhaly na ozbrojené složky. Jednoduše řečeno byla druhá intifáda mnohem více násilná a terorismus se stal každodenní rutinou.⁹⁷

Složení účastníků obou konfliktů se ukázalo hlavně na používaných zbraních. První střet byl pro Palestince ve znamení demonstrací, vrhání kamenů a Molotovových koktejlů. V průběhu druhé intifády už Arabové používali ruční zbraně a granáty. Během první intifády využívali Izraelci hlavně ruční zbraně, ve druhé k ručním zbraním přidali ještě tanky, děla a letectvo. Izraelský přístup používat zbraně od počátku konfliktu je vidět i ze statistiky počtu obětí během obou intifád. Izraelské ztráty jsou podstatně nižší.⁹⁸

První intifáda a její mírové dohody znamenaly smrt pro 185 Izraelců, druhá pohřbila 1 063 obyvatel. Izraelské ztráty nebyly tak markantní jako ztráty na straně

---

⁹⁴HERZOG, Chaim. *Arabsko-izraelské války: válka a mír na Blízkém východě od války za nezávislost v roce 1948 po současnost*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-954-6. s. 534-535.

⁹⁵VELENSKÝ, Jan. *Izrael - ukazatel posledních časů: Izrael dnes - palestinská intifáda*. Dopln. 2. vyd. Hradec Králové: Maranatha, 2002. ISBN 80-238-9230-4. s. 116-117.

⁹⁶ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7. s. 196-197, 213.

⁹⁷Tamtéž. s. 170-172.

⁹⁸Tamtéž. s. 170-172.

palestinské. Arabové během let 1987-2000 ztratili 1 491 obyvatel.⁹⁹ Druhá intifáda si vyžádala přes 5 517 lidských životů mezi Palestinci. Z počtu obětí tedy jasně vyplývá, že druhá intifáda byla o hodně intenzivnějším konfliktem.¹⁰⁰ Do počtu obětí jsou zahrnuty i období mírových jednání obou intifád. Data náleží do rozmezí 1987-2000 a 2000-2008. V porovnání s ostatními konflikty, které proběhly během lidských dějin, nejsou čísla obětí obou intifád výrazným odstrašujícím příkladem. K teroristickým útokům dochází i dnes, boje reálně nikdy neustaly. Počty obětí v průběhu celého arabsko-izraelského konfliktu stále rostou na obou stranách.

2. 4 Osobnosti izraelsko-arabského konfliktu

2. 4. 1 Izrael

Jicchak Rabin¹⁰¹ (1922-1995) byl jedním z nejvýznamnějších představitelů Izraele během první intifády. Díky svému působení v několika arabsko-izraelských konfliktech získal nejvyšší možnou hodnost v armádě. Rabin byl velice zručným politikem a diplomatem. Vystřídal několik vysokých politických funkcí – ministr, velvyslanec, premiér. Z počátku konfliktu uznával spíše radikální postoje, ale v průběhu svůj názor změnil a začal vytvářet kompromisy. Dlouhou dobu svého působení udržoval spolupráci a přátelství s dalším představitelem Šimonem Peresem, který byl přítomen i Rabinova konce. Jicchak Rabin byl 4. listopadu 1995 smrtelně postřelen třemi výstřely mladého studenta Jigala Amira a svým zraněním při převozu do nemocnice podlehl.¹⁰²

Šimon Peres¹⁰³ (1923-2016) byl významným izraelským politikem pocházejícím z Polska. Stejně jako Rabin zastával několik důležitých politických funkcí, především premiéra a prezidenta. Prezidentem Izraele byl v letech 2007-2014. Byl členem několika politických stran, v Ma'arach a Straně práce byl i předsedou. Společně s Jicchakem

---

⁹⁹ Fatalities in the first Intifada. In: *B'Tselem - The Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories* [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: https://www.btselem.org/statistics/first_intifada_tables

¹⁰⁰ Fatalities before Operation "Cast Lead". *B'Tselem - The Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories* [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.btselem.org/statistics/fatalities/before-cast-lead/by-date-of-event>

¹⁰¹ Viz. příloha č. 4

¹⁰² ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7, s. 185, 195.

¹⁰³ Viz. příloha č. 5

Rabinem a Jásirem Arafatem obdržel Nobelovu cenu za mír. Během norských jednání působil ve funkci ministra zahraničí.¹⁰⁴

Chaim Herzog¹⁰⁵ (1918-1997) byl významným izraelským politikem a vojákem. Zúčastnil se mnoha konfliktů mezi židovským a arabským obyvatelstvem. Jednalo se o velice úspěšného řečníka a diplomata. Na čas se stal izraelským zástupcem v OSN. Herzog se významně podílel na rozvoji Izraele. Zastával nejdéle funkci izraelského prezidenta v letech 1983-1993. Celkem byl zvolen dvakrát, což je maximální počet zvolení podle izraelského zákona. Tento izraelský prezident zakládal svou vládu na zahraničních cestách a rozhovorech s vládami jiných zemí, aby získal pro Izrael podporu ze zahraničí. Herzog byl také úspěšným spisovatelem ohledně arabsko-izraelských vztahů a konfliktů.¹⁰⁶

Jicchak Šamir¹⁰⁷ (1915-2012) byl izraelský pravicový politik, ministr a premiér. Za jeho vlády proběhla největší alija etiopských a sovětských Židů. Byl členem vojenské skupiny Irgun, která prováděla útoky proti Arabům a Britům. Organizace Lechi, do které Šamir patřil, byla označena za teroristickou a Šamir byl zatčen. Po roce 1977 se Šamir stal předsedou Knestu. Od roku 1980 působil jako ministr zahraničních věcí. Po rezignaci premiéra Begin stanul v čele vlády místo něj. Byly vyhlášeny předčasné volby, ale vítězné strany nedokázaly sestavit vládu, proto byla zřízena Velká koalice. Šamir měl opačný názor než Šimon Peres na arabské ústupky, byl zásadně proti. Právě během jeho vlády vypukl konflikt – první intifáda. Šamirova politika zaznamenala rostoucí odpor a jeho vládě byla jako první vyslovena nedůvěra. Likud během mírových jednání prohrál volby a do čela se dostala Rabinova Strana práce. Šamir podal rezignaci na funkci předsedy strany, ale dále působil jako poslanec. V roce 2001 bylo Šamirovi uděleno nejvyšší státní vyznamenání Izraele za přínos společnosti.¹⁰⁸

Ariel Šaron (1928-2006) byl významným izraelským vojevůdcem a politikem. Byl úspěšný i ve vojenské kariéře, získal hodnost generálmajora a vedl vojenské oddíly během šestidenní a jomkippurské války. Patřil mezi zakladatele Likudu a poradce Jicchaka Rabina. Zastával funkci ministra zemědělství a později ministra obrany. Během jeho působení došlo k největšímu rozmachu židovských osad na Západním břehu Jordánu.

---

¹⁰⁴ Šimon Peres - životopis, informace o spisovateli - ČBDB.cz. In: *Vaše databáze knih - knižní databáze | ČBDB.cz* [online]. ČBDB.cz, 2009 – 2021. [cit. 10.02.2021]. Dostupné z: <https://www.cbdb.cz/autor-107426-simon-peres>

¹⁰⁵ Viz. příloha č. 6

¹⁰⁶ Chaim Herzog - president of Israel. In: *Encyclopædia Britannica* [online]. Encyclopaedia Britannica, Inc., 2021. [cit. 10.02.2021]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Chaim-Herzog>

¹⁰⁷ Viz. příloha č. 7

¹⁰⁸ Před třemi lety zemřel Jicchak Šamir | Shekel.cz. *Multikulturní košer magazín* [online]. 2010. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.shekel.cz/37196/pred-tremi-lety-zemrel-jicchak-samir>

Šaron nesouhlasil s ústupky vůči palestinské politice, které byly dány dohodou Oslo I. Roku 1999 se stal předsedou Likudu, a následně v roce 2001 premiérem Izraele. Palestinskou otázku chtěl nakonec řešit formou ústupků, kdy souhlasil se vznikem Palestinské autonomie pod podmínkou mírové dohody. Premiér si v roce 2005 prosadil ve vládě, i přes značný nesouhlas Likudu, stažení z Gazy. Jeho další kroky v izraelské politice překazily zdravotní problémy.¹⁰⁹

2. 4. 2 Palestina

Jásir Arafat (1929-2004) byl výrazným palestinským politikem a nejdůležitější osobností palestinského odboje. Do palestinské milice vstoupil hned ve svých osmnácti letech. Do arabsko-izraelského konfliktu se zapojil během svého života několikrát. Arafat stál v Kuvajtu u zrodu Fatahu, kterého se stal předsedou až do své smrti. Mezi jednu z jeho akcí patří plán napadení Izraele ze Sýrie. Fatah po šestidenní válce vstoupil do OOP a stal se nejmocnější částí. Od roku 1969 působil Arafat jako předseda Výkonného výboru OOP. Arafat i jeho následovníci byli vyhnáni z Libanonu do Tuniska. Roku 1988 byl vyhlášen nezávislý stát Palestina a Arafat byl zvolen palestinským prezidentem. V nejvyšší funkci vyjádřil podporu Saddámu Husajnu, toho však později litoval, jelikož bylo z kuvajtského území vypovězeno přes čtyři sta tisíc Palestinců. Jeho hlavním cílem byl celou dobu vznik samostatného palestinského státu. Arafat nebyl jen osobností první intifády, ale i druhé. Během intifády Al-Aksá byl označen Izraelem za nepřítele pro údajnou podporu atentátů.¹¹⁰

3 Palestinské organizace

3. 1 Hamás

Název Hamás je zkratkou pro Hnutí islámského odporu, které bylo založeno roku 1987 v pásmu Gazy.¹¹¹ Většina populace má tuto organizaci spojenou jen s teroristickými útoky, ale Hamás plní i funkci charitativní vůči Palestincům. Mezi tyto charitativní akce můžeme zařadit vlastní školy a systém sociálního zabezpečení. Na druhé straně tohoto

---

¹⁰⁹ Novinky.cz - SPECIÁL - Arabové x Izrael. *Speciály serveru Novinky.cz* [online]. Borgis a.s., 2006. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://special.novinky.cz/izrael/saron.html>

¹¹⁰ Novinky.cz - SPECIÁL - Arabové x Izrael. *Speciály serveru Novinky.cz* [online]. Borgis a.s., 2006. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://special.novinky.cz/izrael/arafat.html>

¹¹¹ SCHULZE, Kirsten E. *Arabsko-izraelský konflikt*. Brno: CPress, 2012. ISBN 978-80-264-0000-4. s. 69.

hnutí stojí radikální křídlo Brigády Kasám, která stojí za většinou palestinských útoků na veškeré izraelské obyvatelstvo. Hamás je tedy rozdělen na část civilní a militantní.¹¹²

Zajímavé je, že samotný Izrael podporoval vzniknutí Hamásu. Izrael v této organizaci viděl zisk v podobně oslabení moci OOP. Jak se později ukázalo, tento plán Izraelcům nevyšel podle představ. Představitelem celého hnutí byl Ahmad Izmail Jásin, který byl během první intifády odsouzen k doživotnímu trestu. Z vězení byl v roce 1997 propuštěn, ale v roce 2004 byl zabit izraelskou raketou.¹¹³ Hnutí bylo velice dobře vnitřně organizováno. Po oficiálním ukončení intifády byla zřízena Palestinská samospráva a Hamás se stal hlavní organizací, která měla udržet mírový stav mezi palestinskými občany. Několik států, včetně USA, označují organizaci jako teroristickou. Činnost organizace pokračovala i během druhé intifády. A po roce 2004 se začali představitelé začleňovat i do politiky.¹¹⁴

3. 2 Organizace pro osvobození Palestiny

Organizace pro osvobození Palestiny vznikla v roce 1964 jako základna organizací bojujících za palestinská práva. Nejdůležitějším bodem všech palestinských organizací bylo právo na sebeurčení. Nejvyšší institucí OOP představovalo Národní shromáždění (Palestine National Council), které přinášelo cíle palestinské politiky. Roli vlády převzala Výkonná rada (executive committee). Vláda byla složena z patnácti členů, každý člen reprezentoval jednu určitou oblast. Hlavní funkce Výkonné rady OOP spočívaly v kontrole institucí, finanční oblasti a reprezentaci palestinských obyvatel.¹¹⁵

OOP podnikla vojenské i politické akce, které měly napomoci palestinskému sebeurčení. K většině útoků se ale nehlásila. Nejvýznamnější osobností v čele organizace byl Jásir Arafat, který se na místo dostal v roce 1969. Arafat se z této pozice dopracoval i na funkci prezidentskou v roce 1989. Do roku 1993 platil přísný zákaz styku mezi Izraelci a OOP, zrušila ho dohoda z Osla (Oslo I). Původním cílem organizace byla likvidace Izraele.¹¹⁶

---

¹¹²ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7. s. 173-174.

¹¹³Tamtéž, s. 173-174.

¹¹⁴Novinky.cz - SPECIÁL - Arabové x Izrael. *Speciály serveru Novinky.cz* [online]. Borgis a.s., 2006. [cit. 09.03.2021] Dostupné z: <https://special.novinky.cz/izrael/hamas.html>

¹¹⁵Noviny. Cz – SPECIÁL – Arabové x Izrael. *Speciály serveru Novinky.cz* [online]. Borgis a.s., 2006. [cit. 09.03.2021] Dostupné z: <https://special.novinky.cz/arabx/strany-a-hnuti.html#e3>

¹¹⁶Novinky.cz - SPECIÁL - Arabové x Izrael. *Speciály serveru Novinky.cz* [online]. Borgis a.s., 2006. [cit. 09.03.2021] Dostupné z: <https://special.novinky.cz/izrael/oop.html>

3. 3 Fatah

Vznik Fatahu souvisí s osobností Jásira Arafata a sjednocením Palestinců na území Kuvajtu v roce 1959. Arafat hromadil své příznivce a moc Fatahu sílila. Hlavní rekruty získali v Sýrii a Jordánsku. Mezi hlavní cíle Fatahu patřila snaha o sjednocení Palestinců ve všech arabských státech. Základny, které vznikaly z nových rekrutů, byly zřizovány pro možnost vojenského výcviku. I Fatah si tedy zvolil cestu násilí jako prostředek k likvidaci Izraele.¹¹⁷

Původně vzniklé uskupení mělo být oponentem OOP, ale nakonec se OOP a Fatah spojily a organizace se postupem času stala nejsilnější frakcí. Celý název organizace zní *Arabic Harekat at-Tahrir al-Wataniyyeh al-Falastiniyyeh*. Nenávist proti Izraeli je jasně zobrazena na vlajce Fatahu – granát se zkříženými zbraněmi na mapě Izraele. Po volbách v roce 2006 dostal Fatah odpovědnost za Západní břeh. Dodnes patří k největším palestinským organizacím, které se orientují politicky i vojensky.¹¹⁸

3. 4 Palestinský islámský džihád

V originálním znění se skupina jmenuje *Al-Džihád al-Islámij al-Filastínij*. Toto uskupení vzniklo v pásmu Gazy jako jedno z odvětví Egyptského islámského džihádu. Islámský džihád má stejné cíle jako všechna ostatní palestinská uskupení, chtějí samosprávu a sebeurčení Palestiny a likvidaci Izraele. Skupina se neprosadila tak významně jako předchozí zmíněné organizace. Palestinský islámský džihád láká své příznivce pomocí teroristických útoků. Hlavní základy se nachází v Hebronu, Džanínu a Gaze.¹¹⁹

Šikáhiho frakce, jak je také Palestinský islámský džihád nazýván podle zakladatele dr. Fathí aš-Šikákí, odstartovala snahu o propojení náboženství a arabského nacionalismu. Největší impuls k radikalizaci dodala íránská revoluce v letech 1978-1979. Frakce celý svůj systém zakládala na náboženském vyznání, svůj boj proti jinověrcům přirovnávala k povinnosti dodržovat pět pilířů islámu. Všechny akce byly důkladně promyšlené

---

¹¹⁷ RUBIN, Barry. *Revolution until victory?: The politics and history of the PLO*. Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1996. ISBN 978-067-4768-048. s. 11.

¹¹⁸ Fatah History & Overview. *Jewish Virtual Library* [online]. 1998. [cit. 16.03.2021] Dostupné z: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/fatah-history-and-overview>

¹¹⁹ ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7. s. 176.

a Palestinský islámský džihád začal v očích Palestinců nabírat na oblibě. Ačkoliv se značně zapojil na počátcích první palestinské intifády, větší ohlasy si získala ostatní uskupení.¹²⁰

4 Odras první palestinské intifády v česky psaném tisku

První palestinská intifáda se odrazila i v českém tisku, i když se jedná o konflikt na Blízkém východě. Domácí tisk vydal poměrně velké množství zpráv o tomto konfliktu. Intifáda se odehrála ještě před vznikem samostatné České republiky, proto přináším analýzu z československého i českého tisku. Často jsem narazila na chronologický sloupec vybraných konfliktů mezi Palestinci a Izraelci, většinou jako dodatek k článkům popisujících druhou palestinskou intifádu. Poměrně velkou část zpráv v tisku tvořily mírová jednání a důsledky palestinského probuzení. Většinou je z článků poznat, na čí straně autor stojí, nebo jestli zastává neutrální postoj. Nejstarší analyzovaná zpráva z tisku pochází z roku 1989, nejmladší se týká jen chronologie izraelsko-palestinských dějin v postranním sloupci k článku o možnosti směřování ke třetí intifádě v roce 2017.

Na úplném počátku žádný z tuzemských deníků nevěnoval první palestinské intifádě mnoho pozornosti. Usuzuji podle stručných příspěvků v postranních sloupcích tisku. Důvodem byly předchozí neustálé boje, zpravodajství nečekalo, že se z každodenních blízkovýchodních rozbrojů vyvine zásadní střet, jímž byla první palestinská intifáda. Střety mezi židovským a arabským obyvatelstvem byly v této oblasti naprosto běžné, nikoho tedy nenapadlo, že by mohly přerůst v takto vážný konflikt. Zprávy o nových rozbrojích se objevovaly, ale nebyla jim kladena velká důležitost.

4. 1 Analýza Lidových novin

Z Lidových novin jsem celkově zkoumala osm článků. Nejstarší publikovaný text, týkající se první palestinské intifády, vyšel 24. května 1990.¹²¹ Lidové noviny zaujaly ve většině případů, dle mého názoru, neutrální postoj k oběma stranám. Ve dvou případech jsem narazila na vyjádření autorových názorů, které byly lehce motivované ve prospěch Palestiny, ale jednalo se pouze o konstatování izraelského přístupu vše řešit vojenskou silou.¹²²

---

¹²⁰MENDEL, Miloš; POSPÍŠILOVÁ, Hana. *Náboženství v boji o Palestinu: judaismus, islám a křesťanství jako ideologie etnického konfliktu*. Brno: Atlantis, 2000. ISBN 80-7108-189-2. s. 171-172.

¹²¹Únava a násilí. *Lidové noviny*. Praha: Lidové noviny, 24. května 1990. roč. III., č. 68. ISSN 0862-5921. s. 3.

¹²²Intifáda mimo kontrolu. *Lidové noviny*. Praha: Lidové noviny, 22. května 1992. roč. V., č. 119. ISSN 0862-5921. s. 1.

V nejstarších článcích se často objevují obavy z pokračování tohoto konfliktu. Redaktoři upozorňují na neochotu obou stran přistoupit ke kompromisům, které by vedly k ukončení sporů. Samozřejmě se v novinách odrazily i obavy z dalších možných konfliktů, dnes můžeme říct, že velice oprávněné. Pokud jde o články mladšího charakteru, nalezneme v nich jen zmínky srovnání mezi první a druhou intifádou.

Lidové noviny přinášely nejen svůj pohled na celou arabsko-izraelskou situaci, ale dodávaly i rozhovory s cizinci. Zpráva z 19. června 1990 obsahovala velice zajímavý rozhovor s izraelským politologem Šlomo Avinerim, profesorem Hebrejské univerzity. K článku je připojena fotografie, kde je zachycen tento politolog. Překvapující je Avineriho poměrně neutrální postoj k celé situaci. Politolog doporučuje jednání s Palestinci, nesouhlasí se Šamirovou vládou a uvádí nerozhodný postoj Izraelců v otázce arabsko-izraelského konfliktu.¹²³ „Řekl jsem, že v Izraeli potřebujeme vládu, která je ochotna s Palestinci jednat, a nemyslím, že Šamirova vláda je k tomu ochotna.“¹²⁴ Další rozhovor přinesla Tatiana Hoffmanová, která zdokumentovala rozhovor dvou mužů z Jeruzaléma. Rozhovor byl velice zajímavý, jelikož se jednalo o jednoho Araba a jednoho Žida. Dle mého názoru si autorka vybrala toto téma a respondenty schválně, aby mohla přinést odraz toho, jak intifáda zasáhla do rozdělení Jeruzaléma.¹²⁵ Pro běžné čtenáře jsou tyto dva články určitě mnohem poutavější než historické přehledy a popisy teroristických útoků. Rozhovory dokážou přiblížit dění lidem nejlépe. Články tohoto charakteru jsou vhodné také pro výuku. Studentům se nabízí možnost srovnat životy a názory lidí, kteří na tomto neustále diskutovaném území strávili nějakou dobu svého života.

Z dostupných článků lze soudit, že Lidové noviny se snažily přinášet celosvětový mediální rozhled. V těchto novinách se dočteme o událostech z celého světa, a tak často narazíme na různé blízkovýchodní zprávy i mimo arabsko-izraelské boje. Lidové noviny neinformovaly veřejnost jen o teroristických akcích a počtech obětí. V pozdějších zprávách se objevily požadavky obou stran na mír a následné mírové konference. Stejně tak jako je uvedeno v teoretické části této práce, noviny zdůrazňují nekonečný proces mírových jednání, jelikož ani jedna strana nebude schopna dostatečně ustoupit od svých požadavků. Články směřované k mírovým jednáním nejsou pro čtenáře příliš poutavé, většinou se jedná jen o text bez ikonografického materiálu.

¹²³ SMETANKA, Tomáš. Mluvit s druhou stranou. *Lidové noviny*. Praha: Lidové noviny, 19. června 1990. roč. III., č. 90. ISSN 0862-5921. s. 3.

¹²⁴ SMETANKA, Tomáš. Mluvit s druhou stranou. *Lidové noviny*. Praha: Lidové noviny, 19. června 1990. roč. III., č. 90. ISSN 0862-5921. s. 3.

¹²⁵ HOFFMANOVÁ, Tatiana. Otázka města je otázkou celé země. *Lidové noviny*. Praha: Lidové noviny, 5. června 1992. roč. V., č. 131. ISSN 0862-5921. s. 5.

Mnou zkoumané články Lidových novin nezmiňují konkrétní teroristické akce, ale spíše obecně charakterizují dobu první palestinské intifády a jejích dopadů. Mezi zprávami, které jsem přečetla, byla pouze jedna, která by se týkala ekonomického a kulturního dopadu. Jednalo se však jen o krátkou informaci v postranním sloupku, zobrazující rostoucí nezaměstnanost, která zapříčinila pokles životní úrovně palestinského obyvatelstva.¹²⁶ Redaktoři Lidových novin se shodují v jedné věci, násilím se nikdy nic nevyřeší, naopak to má katastrofální dopad na budoucnost společnosti, která s každým teroristickým útokem věří svým politickým představitelům a vůdcům méně a méně. „Musí-li dojít k hromadné vraždě, aby se věci pohnuly, je to smutné.“¹²⁷

4. 2 Analýza Rudého práva

Ze všech dostupných novinových zdrojů informovalo Rudé právo o dění na Blízkém východě nejčastěji. Celkově jsem přečetla patnáct zpráv od roku 1989. Zásadním rozdílem mezi Lidovými novinami a Rudým právem je postoj vůči oběma zemím. Ze zpráv, které obsahuje Rudé právo, jsem usoudila, že autoři se přikláněli spíše na stranu palestinskou, kdežto Lidové noviny se snažily nahlížet na celý konflikt objektivně.

O palestinské podpoře svědčí zveřejnění rozhovoru se členem Výkonného výboru OOP Abú Mazinem, který informace komunistickému deníku poskytl při své návštěvě Československa.¹²⁸ Izrael se snažil utlumit Palestinu násilnou i ekonomickou cestou, je tak označován za agresora konfliktu, z čehož vyplývá další názor ve prospěch palestinské populace. Dne 20. března 1989 informovalo Rudé právo o odvysílaném rozhovoru Jásira Arafata pro československou televizi.¹²⁹ I tento článek vypovídá spíše o propalestinské orientaci. Intifáda je v tomto deníku nejčastěji označována jako ukázka nezdolné vůle palestinského obyvatelstva, kterou ukázalo svůj problém celému světu.¹³⁰ Rozhovory s představiteli obou stran jsou výbornou učební pomůckou, na které se dá zcela jasně ukázat postoj izraelských i palestinských vůdců. Student si tak může k získaným znalostem přidat ještě vlastní vytvořený názor na celé blízkovýchodní dění na základě rozhovorů.

---

¹²⁶ Životní úroveň Palestinců klesá. *Lidové noviny*. Praha: Lidové noviny, 17. května 1991. roč. IV., č. 114. ISSN 0862-5921. s. 6.

¹²⁷ Únava a násilí. *Lidové noviny*. Praha: Lidové noviny, 24. května 1990. roč. III., č. 68. ISSN 0862-5921. s. 3.

¹²⁸ MATĚJKA, Jaroslav. Spáleniště, trosky a naděje. *Rudé právo*. Praha: Rudé právo, 30. května 1989. roč. LXIX-LXX., č. 125. ISSN 0032-6569. s. 6.

¹²⁹ Povstání bude pokračovat. *Rudé právo*. Praha: Rudé právo, 20. března 1989. roč. LXIX-LXX., č. 67. ISSN 0032-6569. s. 6.

¹³⁰ Po obou stranách neviditelné hranice. *Rudé právo*. Praha: Rudé právo, 12. října 1989. roč. LXIX-LXX., č. 241. ISSN 0032-6569. s. 6.

Oproti Lidovým novinám se Rudé právo snažilo více ukázat na ekonomické a kulturní dopady, ačkoliv většinou pouze na palestinské straně. Několikrát se objevila myšlenka týkající se znevýhodnění arabských obyvatel například ve školství. Velký ekonomický úpadek zaznamenaly obě strany. Kvůli nepřetržitým bojům a nebezpečí výrazně klesla vlna turistiky, která činila výraznou finanční oporu Izraele.¹³¹ V deníku jsou také velice důkladně popsány mezinárodní vztahy, hlavně jednání s OSN a s USA.¹³² Znevýhodnění studentů v této oblasti je poměrně zajímavým podnětem k zamyšlení. Již od starověku patřili Arabové mezi velice vyspělé kultury ve většině oblastí lidského života. Jediné, o co usilovali, byl vlastní stát. Tenhle sen stál arabské obyvatelstvo mnoho. Snaha o palestinskou samosprávu zasáhla do života všech obyvatel počínajíc dětmi a konče starci.

Ačkoliv všude zuřily nepokoje ve formě demonstrací a teroristických útoků, příloha Haló sobota přinesla popis Jeruzaléma v této době. Pro čtenáře této přílohy musela být tedy informace, kterou se dočetli, naprosto šokující. Jeruzalém byl popsán jako klidné místo, kam boje skoro nezasahovaly, i když se zrovna v tomto hlavním městě střetávaly zájmy obou stran.¹³³ Jeruzalém byl sporným územím po celou dobu konfliktu a stal se klíčovou a neřešitelnou otázkou v arabsko-izraelských bojích.

Komunistický deník otiskl několik článků, týkajících se mírových jednání. I v těchto zprávách se objevuje obhajoba Palestinců. Zobrazeny byly izraelské i palestinské mírové požadavky. Kromě mírových jednání se články týkaly i palestinských kolaborantů. Izraelci pro kolaboranty budovali tábory a ochraňovali je, ale příliš velkou důvěru jim nevěnovali.¹³⁴ Rudé právo informovalo o pokusech o mír do roku 1992.

4.3 Analýza 100+1 zahraniční zajímavost

V tomto časopise se nacházejí rozsáhlejší články než v běžných novinách. Celkově jsem se dostala k šesti článkům, které odrážejí arabsko-izraelský konflikt. První pročená zpráva pochází z roku 1989. Autoři časopisu se stejně jako novináři předchozích tisků shodují, že první palestinská intifáda urychlila všechny politické události, které se týkají této oblasti. Další opakující se názor spočívá v marnosti bojů, které žádný problém nevyřeší. Boje napáchaly více škod než užítku.

---

¹³¹ Úder na žaludek. *Rudé právo*. Praha: Rudé právo, 11. dubna 1989. roč. LXIX-LXX., č. 85. ISSN 0032-6569. s. 6.

¹³² BERVIDA, Václav. Pomůže iniciativa ES?. *Rudé právo*. Praha: Rudé právo, 30. července 1990. roč. LXXI., č. 175. ISSN 0032-6569. s. 5.

¹³³ Jeruzalém letem světem. *Rudé právo*. Praha: Rudé právo, 26. května 1990. roč. LXX., příloha, Haló sobota. ISSN 0032-6569. s. 3.

¹³⁴ Tajný izraelský tábor pro palestinské kolaboranty. *Rudé právo*. Praha: Rudé právo, 25. června 1992. roč. II., č. 148. ISSN 0032-6569. s. 12.

V časopisu mne velice zaujalo přirovnání palestinské intifády k meteorologickým předpovědím o zemětřesení. „Byla zjištěna možnost zemětřesení s epicentrem v údolí řeky Jordánu.“¹³⁵ Dlouho jsem přemýšlela, proč zrovna takový obrat si autor do článku zvolil. Dospěla jsem k názoru, že zemětřesení je stejně náhlé a nepředvídatelně ničivé jako konflikt na Blízkém východě. Stejně jako při zemětřesení se prvotně objevují lehké záchvěvy, a nakonec přijde vrchol, ničivý a většinou smrtící. Autoři se také pozastavují nad pozdravem „šalom“. Tento pojem znamená mír, ale jak se někdo může zdravít mírem, když zuří kolem konflikt, který se neblíží ke konci. Článek Miroslava Prchala z roku 1989 ve čtenáři vyvolá určité pochybnosti a úvahy o těchto událostech, ale velice přínosné a zajímavé. Hned v úvodu článku se dozvídáme o autorově návštěvě Izraele v roce 1989 pod záštitou delegace Československého výboru solidarity.¹³⁶

Časopis 100+1 zahraniční zajímavost nemá určitý postoj k jedné, nebo ke druhé straně, záleží vyloženě na autorovi. Narazila jsem na článek orientovaný propalestinským směrem, nebo proizraelsky, ale i neutrální vyjádření. V některých reportážích jsou Palestinci označeni za agresory celého konfliktu a je kladen důraz na počty obětí, které si zabili sami bez izraelského zapříčinění. Naopak jsem zaznamenala náznaky podpory OOP. Dle mého názoru v tomto časopise převládá názor propalestinský. Již zmiňovaný článek Miroslava Prchala odsuzuje opatření proti Palestincům, které považuje za příliš radikální. Zároveň také upozorňuje na silné odhodlání palestinského obyvatelstva získat izraelské území pro sebe.¹³⁷

Již v roce 1989 autoři předvídají nekonečnost bojů a jednání na tomto území. Dnes můžeme konstatovat, že novináři měli pravdu. Nejen že po skončení první palestinské intifády vypukla intifáda druhá, ale dodnes se svět obává třetí intifády, která je na spadnutí. S tím souvisí rozšíření pojmu „*intifáda*“ do celého světa. Název se ujal pro jakékoliv boje národů na území cizího státu. V časopise 100+1 zahraniční zajímavost lze často narazit na intifády, které se vůbec netýkají Blízkého východu, např. pařížská intifáda.

Ekonomické a kulturní dopady první intifády se objevily jen zřídka. Z ekonomického hlediska je zmínka o rostoucí poptávce nemovitostí ve větších městech,

---

¹³⁵ PRCHAL, Miroslav. Izraelci, Palestinci a intifáda. *100+1 zahraniční zajímavost*. Brno: Československá tisková kancelář, 13. března 1989. roč. XXVI., č. 6. ISSN 1802-2278. s. 7-9.

¹³⁶ Tamtéž, s. 7-9.

¹³⁷ PRCHAL, Miroslav. Izraelci, Palestinci a intifáda. *100+1 zahraniční zajímavost*. Brno: Československá tisková kancelář, 13. března 1989. roč. XXVI., č. 6. ISSN 1802-2278. s. 7-9.

jelikož lidé začali věřit, že intifáda končí a přijde mír.¹³⁸ Časopis informuje o činech manželky Jásira Arafata, která založila nadaci na podporu osvobození žen.¹³⁹

Časopis 100+1 zajímavost otiskl také články o mírových jednáních a postupech. Názor je podobný jako v ostatních tiskovinách, mírová jednání nebudou jednorázovou a krátkodobou záležitostí. Ačkoliv je nejmladší přečtený článek z roku 1994, autoři výborně předvíдали možnost dalších útoků a nekončících bojů. Články z tohoto časopisu jsou, dle mého názoru, nejvhodnější ke zpestření výuky. Jsou delšího charakteru, takže studentům bude chvíli trvat celková analýza a lépe se u toho zamyslí, jaký byl autorův hlavní záměr. Krátké novinové články nejsou vhodné pro utvoření jednoho celistvého názoru na dané téma. K několika článkům byly pořízeny fotografie, které nezobrazovaly boje a násilí. V článku Svatá válka proti míru je fotografie z palestinské svatby.¹⁴⁰ Možná, že to byl autorův záměr, ukázat Palestinu v jiném než teroristickém světle.

4. 4 Analýza dalších tuzemských tiskovin

4. 4. 1 Hospodářské noviny

Zprávy otištěné v Hospodářských novinách, ke kterým jsem získala přístup, pocházejí z pozdější doby. Nejmladší zkoumaná zpráva se týká ukončení bojů na autonomních územích pásma Gazy. Informace o první intifádě jsou většinou spojeny s články o intifádě druhé. V několika článcích se objevuje chronologický přehled událostí, který právě první z konfliktů zahrnuje. Tyto historické přehledy většinou obsahují i stručný popis mírových jednání. Dobře vytvořené časové osy se dají použít jako studijní materiál. Hospodářské noviny dodnes informují o blízkovýchodních vztazích a stejně jako předchozí tiskoviny varují před vyhrocujícími se situacemi, které by mohly docílit třetího palestinského probuzení. V roce 2015 vyšel v novinách článek věnující se porovnání obou palestinských konfliktů. Neshledala jsem žádné informace o ekonomickém a kulturním dopadu na Izrael a Palestinu. Dle mého názoru se Hospodářské noviny nejvíce věnovaly zahraničním vztahům mezi Blízkým východem a Spojenými státy americkými. Zda autoři stojí na straně Izraele, nebo Palestiny, jsem nebyla schopna vyhodnotit kvůli malému množství získaného novinového materiálu.

---

¹³⁸ Očekávaný mír. *100+1 zahraniční zajímavost*. Brno: Československá tisková kancelář, 2. listopadu 1992. č. 22. ISSN 1802-2278. s. 14.

¹³⁹ Svatá válka proti míru. *100+1 zahraniční zajímavost*. Brno: Československá tisková kancelář, 3. října 1994. roč. XXXI., č. 20. ISSN 1802-2278. s. 22.

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 22.

4. 4. 2 Časopis Respekt

Časopis Respekt jsem do práce zařadila kvůli jedinečnosti jednoho článku. Jako jediný přináší popis pocitů obyčejných obyvatel – všudypřítomný strach. „*Před dvěma a půl roky jezdili Izraelci po územích i arabskými autobusy a bez pocitu obav. Dnes mají strach. Není to zbabělý strach o vlastnictví, ale strach o možnost ztráty vlastní země. Když válku prohrájeme my, ztratíme všechno.*“¹⁴¹ Všechny předchozí noviny řeší boje, mírová jednání, ekonomické a politické dopady, ale Respekt odráží lidskou vlastnost, kterou každý někdy pocítí. Řekla bych, že autoři článků stojí na straně Izraele. Vyvozují tak z názorů, že Izraelci nechtěli vrátit útok, pokud se jednalo o demonstrace žen a dětí.¹⁴² Nalezla jsem zde stejný názor jako v časopisu 100+1 zahraniční zajímavost poukazující na vysoké číslo arabských obětí, které si Palestinci zabili sami. Časopis Respekt se nebál ukázat na proměnlivost náklonnosti v ostatních novinách, kdy se podle celkové politické situace mění postoj vůči zúčastněným stranám. Po skončení první palestinské intifády byl zveřejněn článek, který ji označil za dětskou hru oproti vymoženostem, které postupně přicházely s vývojem moderní techniky.¹⁴³ „*Intifáda se z odstupu jeví jako dětská hra ve srovnání s dnešními sofistikovanými způsoby zabíjení.*“¹⁴⁴ Časopis Respekt tak jako jediný nadsadil závažnost tohoto konfliktu v porovnání s dalšími světovými hrozbami.

5 Odraz první palestinské intifády v ostatních médiích

Internetový rozsah v období první palestinské intifády byl velice malý, proto se články o tomto konfliktu objevují až zpětně. Většina zpráv je uvedena v souvislosti s intifádou Al-Aksá a obav z vypuknutí třetího arabského probuzení. Mezi nejvýznamnější internetové zpravodajské portály u nás patří iDNES.cz a Novinky.cz. Na obou těchto portálech nalezneme drobné zmínky, na žádný komplexní článek jen o první palestinské intifádě jsem nenarazila.

Portál iDNES.cz zveřejnil 11. prosince 1998 článek s názvem *Dohoda o Blízkém východě se ukazuje jako vágní*. Můžeme zde sledovat stejný vývoj názoru o nefunkčnosti mírových jednání jako v předchozí kapitole. Internetové zpravodajství také informuje stručně a přehledně o krocích Izraele a Palestiny, které vedou k maření vytouženého míru.

¹⁴¹ Příští rok v Jeruzalémě. *Respekt*. Praha: R-Press, 18. dubna 1990. roč. XM., č. 6. ISSN 0862-6545. s. 10.

¹⁴² Příští rok v Jeruzalémě. *Respekt*. Praha: R-Press, 18. dubna 1990. roč. XM., č. 6. ISSN 0862-6545. s. 10.

¹⁴³ HÉVROVÁ, Alžběta. Otřesná neděle. *Respekt*. Praha: R-Press, 4. března 1996. roč. VII., č. 10. ISSN 0862-6545. s. 14.

¹⁴⁴ HÉVROVÁ, Alžběta. Otřesná neděle. *Respekt*. Praha: R-Press, 4. března 1996. roč. VII., č. 10. ISSN 0862-6545. s. 14.

Hlavní roli představitelů v této době hrál Jásir Arafat a Benjamin Netanjahua, kteří jsou nejčastěji označováni v člancích.¹⁴⁵ Další článek byl orientovaný v podstatě úplně stejně jako článek předchozí. Tento článek čtenáře zaujme svým negativním postojem vůči Spojeným státům americkým v čele s Billem Clintonem. Izraelci kritizovali amerického prezidenta z jednoho prostého důvodu, domnívali se, že podporuje vznik samostatného palestinského státu na úkor Izraele. Řekla bych, že autor v tomto článku kritizuje převážně izraelskou politiku.¹⁴⁶

Další článek, který se snažil přinést objasnění izraelsko-palestinského konfliktu, se objevil 16. ledna 2012 na webové stránce Aktuálně.cz. Tento text se nezaměřuje pouze na první palestinskou intifádu, ale popisuje dnešní situaci s opravdu velmi stručným historickým přehledem. Arabské probuzení je zde zmíněno velice okrajově, v podstatě můžeme konstatovat, že pro čtenáře není nijak zvlášť přínosný. Nezainteresovaná osoba nemůže z tohoto článku pochopit vážnost těchto blízkovýchodních konfliktů.¹⁴⁷ Oproti tomu článek Martina Nováka, na stejné webové stránce, přináší zajímavý pohled od života člověka z palestinského uprchlického tábora Balata. Čtenář se z textu dozví spoustu zajímavých informací o uprchlickém táboře, ze kterého se stalo epicentrum první intifády. Martin Novák přinesl příběh Palestinky Waly, která právě z palestinského uprchlického tábora pochází. „*Vyrůstala se sourozenci. Otec rodinu opustil a přestěhoval se do Jordánska, matku izraelský soud poslal na osm let do vězení právě za pomoc sebevražednému teroristovi. Jednomu z těch, kterým útok nevyšel, a izraelským ozbrojeným složkám se podařilo je zastavit.*“¹⁴⁸ Z vlastního pohledu mohu posoudit, že tyto články jsou pro čtenáře vždy nejpoutavější a nejvíce si z nich pamatuje. Podstatnou informací pro všechny, co se palestinské otázky věnují, hlavně z ženského pohledu, je doporučení zhlédnout film *Co Walaa chce*. K článku je také přiložena ukázka z tohoto filmu režisérky Christy Garlandové. K přímým informacím o první palestinské intifádě se v tomto článku

---

¹⁴⁵ Dohoda o Blízkém východě se ukazuje jako vágní – iDNES.cz. In: *iDNES.cz* [online]. Praha: Mafra, 11.12. 1998. [cit. 30. 03. 2021] Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/dohoda-o-blizkem-vychode-se-ukazuje-jako-vagni.A_981211_084624_zahranicni_noc

¹⁴⁶ BUCHERT, Viliam. KRATOCHVÍLOVÁ, Michaela. Izrael a Palestince dnes dělí ještě větší propast – iDNES.cz. In: *iDNESs.cz* [online]. Praha: Mafra, 11.12. 1998. [cit. 30.03. 2021] Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/izrael-a-palestince-dnes-deli-jeste-vetsi-propast.A_981211_084054_zahranicni_noc

¹⁴⁷ Izraelsko-arabský konflikt – Aktuálně.cz. In: *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., 16.1. 2012. [cit. 30.03.2021] Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/zahranicni/izrael-palestina-iran-konflikt/r-i:wiki:1150/>

¹⁴⁸ NOVÁK, Martin. Matka je radikálka a pomáhala teroristům, z dcery se přesto stala policistka – Aktuálně.cz. In: *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., 28.3. 2019. [cit. 30.03.2021] Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranicni/palestina-izrael-hamas-policistka-terorismus-jeden-svet/r~c51b5f20514f11e9ad610cc47ab5f122/>

nedostaneme, ale za velice přijatelnou shledávám snahu představit životní příběh obyčejné palestinské dívky, která se kdykoliv může stát terčem útoku jen kvůli své národnosti.¹⁴⁹

Poutavý internetový článek sledující arabsko-izraelský konflikt zveřejnila Česká televize. Opět nalezneme shodný názor se všemi předchozími články o obavách z budoucího vývoje Palestiny a Izraele. První palestinská intifáda je na webové stránce televize ČT24 popsána stručně, ale velice výstižně. Nezainteresovaný čtenář dobře pochopí, jak arabské probuzení vypuklo a co mu předcházelo. Většinou jsou v článcích (online i tištěných) uvedena jen jména představitelů a organizací obou stran. V tomto textu to však neplatí. Autor se poměrně podrobně zabývá vznikem Hamásu. Tento článek právě tímto přístupem vybočuje od všech ostatních mediálních textů. Samozřejmě jako u většiny mediálních zdrojů i tady se dočteme o mírových jednáních, která se táhla několik let. Většinou se autoři snaží intifády srovnat, nebo se věnují jen intifádě druhé a první jen stručně shrnou. První arabské probuzení zde dostalo svůj prostor a není ničím jiným zastíněno.¹⁵⁰

Na internetu existuje velké množství webových stránek, které nabízí drobnou zmínku o arabsko-izraelském konfliktu, ale veřejně přístupné větší články, jiné než jsou zde uvedeny, lze nalézt těžko. Z internetových článků soudím, že autoři jsou více přikloněni na stranu Palestinců. Izrael je zde považován za uzurpátora území, na které mají Palestinci nárok. Zásadní rozdíl mezi českým tiskem a internetovými zdroji je prostý, webové stránky z většiny své články zveřejňují až po uplynutí obou intifád. Mají tím větší rozsah svých informací a mohou první arabské probuzení hodnotit komplexně i z pohledu neúspěchu mírových jednání a následně ho srovnat s intifádou Al-Aksá. Internetové zdroje jsou dnešní populaci určitě bližší než tištěné zprávy, to může být jeden z důvodů, proč lidé v České republice nejsou s tímto tématem příliš obeznámeni. Celkově si troufnu konstatovat, že blízkovýchodní vztahy lidi spíše děsí, než aby je lákaly k četbě zpráv.

---

¹⁴⁹ NOVÁK, Martin. Matka je radikálka a pomáhala teroristům, z dcery se přesto stala policistka – Aktuálně.cz. In: *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., 28.3. 2019. [cit. 30.03.2021] Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/palestina-izrael-hamas-policistka-terorismus-jeden-svet/r~c51b5f20514f11e9ad610cc47ab5f122/>

¹⁵⁰ Chystají Palestinci třetí intifádu? Obě předchozí si vyžádaly tisíce životů. In: *Česká televize ČT24* [online]. Praha: Česká televize, 29. 12. 2008. [cit. 30.03.2021] Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/archiv/1428495-chystaji-palestinci-treti-intifadu-obe-predchozi-si-vyzadaly-tisice-zivotu>

6 Odraz první palestinské intifády v zahraničních médiích

Zkoumané zprávy v této kapitole jsou relativně mladé, autoři tak měli větší přehled o všech blízkovýchodních událostech až do dnešní doby a mohli se k článkům lépe vyjádřit.

The Jerusalem post v roce 2015 zveřejnil článek *Israel's wars as told through the headlines*. Hlavním cílem článku je seznámit čtenáře se všemi většími válkami, které na území Izraele proběhly. O první intifádě se zde dozvídáme pouze historické souvislosti jako vznik, vývoj a dohodu z Osla.¹⁵¹ Na tomto portále lze najít i další články týkající se první palestinské intifády. The Jerusalem post přinesl jedinečný popis izraelského vojáka, který prožil jeden z prvních palestinských útoků. V žádném případě nelze srovnávat zprávy v českých médiích se zprávami zahraničními. Při čtení této zprávy čtenáři běží mráz po zádech. Tento internetový článek je silně orientovaný na obranu izraelských vojáků, proto je palestinský útok kameny důkladně popisován. Většinou narážíme na informace, jak izraelští vojáci byli agresivní a vše řešili vojenskou cestou, ale tento článek zobrazuje realitu palestinského násilí.¹⁵² Nové internetové zprávy o první palestinské intifádě se většinou objevují v souvislosti s jejím výročím. Takovou zprávou je i článek *It has been 30 years since the outbreak of the first intifada*. Autor článku zastává neutrální postoj k oběma zúčastněným stranám a přináší shrnutí celého konfliktu v souvislosti s třicátým výročím vypuknutí.¹⁵³

Dalším mediálním zdrojem je webový portál **Al Jazeera**. Tato zahraniční stránka přináší spoustu zajímavých drobností, které se v českém tisku nikdy neobjevily. Mezi tyto drobné zajímavosti bych zařadila informaci z článku, který byl zveřejněn 9. prosince 2003. Palestinci se rozhodli nerespektovat přechod na izraelský letní čas a dodržovali vlastní hodiny. Článek končí poměrně pozitivní vidinou o klidné budoucnosti. Lze tedy konstatovat, že autor věřil v dodržení všech mírových požadavků.¹⁵⁴ I tento portál zveřejnil náhled do života lidí, kteří toto palestinské probuzení zažili. Článek vyšel za účelem

---

¹⁵¹ COHEN, Ariel. Israel's wars as told through the headlines. In: *The Jerusalem Post* [online]. Jeruzalém: Jpost Inc., 22. duben 2015. [cit. 30.03.2021] Dostupné z: <https://www.jpost.com/israel-news/jpost-history-398565>

¹⁵² RIFKIN, Lawrence. Invitation to an intifada: Part 1. In: *The Jerusalem Post* [online]. Jeruzalém: Jpost Inc., 29. listopad 2017. [cit. 30.03.2021] Dostupné z: <https://www.jpost.com/Opinion/Invitation-to-an-intifada-Part-1-515571>

¹⁵³ MILSTEIN, Uri. It has been 30 years since the outbreak of the first intifada. In: *The Jerusalem Post* [online]. Jeruzalém: Jpost Inc., 4. ledna 2018. [cit. 30.03.2021] Dostupné z: <https://www.jpost.com/Magazine/IT-HAS-BEEN-30-YEARS-SINCE-THE-OUTBREAK-OF-THE-FIRST-INTIFADA-532851>

¹⁵⁴ The first intifada. In: *Al Jazeera* [online]. Dauhá: Al Jazeera Media Network, 9. prosince 2003. [cit. 30.03.2021] Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2003/12/9/the-first-intifada>

připomenout intifádu při jejím třicátém výročí v roce 2017. Autorka si práci velice dobře rozložila, text obsahuje stručné shrnutí celého konfliktu z vojenského a ekonomického hlediska. Wael Joudeh se v článku svěřil se svojí zkušeností s izraelskou tzv. „breaking the bones“ policií. „*On February 26, 1988, 17-year-old Wael Joudeh and his cousin Osamah were returning home from grazing their sheep when they noticed a group of Israeli soldiers following them back to their village, east of Nablus. As the soldiers caught up with them, they began beating them and for a period of 30 minutes, Israeli forces used stones to break their bones.*”¹⁵⁵ Khadija Abu Shreifa, žena postřelená izraelskými vojáky, se stala první zraněnou osobou v uprchlickém táboře během první intifády. Ačkoliv se jedná o děsivá svědectví, právě tohle byla realita blízkovýchodního konfliktu.¹⁵⁶

Intifáda našla své místo ve srovnání se současnou pandemickou situací v článku *My first lockdown was during the first Intifada*.¹⁵⁷ Zpravodajský portál Al Jazeera zveřejnil poměrně velké množství článků, které se týkají výpovědí účastníků první palestinské intifády. Na těchto stránkách jsem shledala vše naprosto přehledné a poutavé pro čtenáře. Zpravodajství Al Jazeera nejvíce přiblížilo život v nelehké době palestinského povstání. Kladně hodnotím také zpracování článků. Nelze říct, že by se všichni autoři článků na tomto portálu přikláněli na jednu stranu, mají na všechny události subjektivní názor. Z každého článku jasně vyplývá, která strana je autorovi bližší. Pokud bych měla doporučit zahraniční portál pro výuku o Blízkém východě, byl by to právě Al Jazeera. Články jsou zajímavé, stručné a doplněné o fotografie.

Při listování archivem Al Jazeera najdeme několik článků o Hamásu. Zprávy o tomto uskupení jsou spojovány s třicátým výročím vypuknutí první palestinské intifády, ale i jeho dalšího působení od jeho vzniku až do současné doby. Česká a zahraniční média se shodují v propojování první a druhé palestinské intifády. Většinou jsou obě události použity ke srovnání toho, který z konfliktů byl horší v ohledu na všechny sféry lidského bytí.

Zahraněční televize **History** nabízí veřejně přístupné video na webové stránce youtube.com z roku 2018, které shrnuje arabsko-izraelské vztahy. I v tomto videu můžeme

---

¹⁵⁵ HAMMAD, Shatha. Stories from the first Intifada: 'They broke my bones'. In: *Al Jazeera*. [online]. Dauhá: Al Jazeera Media Network, 10. prosince 2017. [cit. 30.03. 2021] Dostupné z:

<https://www.aljazeera.com/news/2017/12/10/stories-from-the-first-intifada-they-broke-my-bones>

¹⁵⁶ HAMMAD, Shatha. Stories from the first Intifada: 'They broke my bones'. In: *Al Jazeera*. [online].

Dauhá: Al Jazeera Media Network, 10. prosince 2017. [cit. 30.03. 2021] Dostupné z:

<https://www.aljazeera.com/news/2017/12/10/stories-from-the-first-intifada-they-broke-my-bones>

¹⁵⁷ Více v článku ABUSALAMA, Majed. My first lockdown was during the first Intifada. In: *Al Jazeera* [online]. Dauhá: Al Jazeera Media Network, 9. května 2020. [cit. 30.03.2021] Dostupné z:

<https://www.aljazeera.com/opinions/2020/5/9/my-first-lockdown-was-during-the-first-intifada>

slyšet drobnou zmínku o první palestinské intifádě. Video je doplněno dobovými fotografiemi a mapami. Reportér mluví velice srozumitelně a jednoduše anglickým jazykem, reportáž je tedy vhodná pro všechny anglicky hovořící posluchače.¹⁵⁸ Televize History také zveřejnila článek týkající se konkrétně jen první intifády. Text se od ostatních liší v užívání konkrétních číselných údajů o rozloze zabraného území a počtu zraněných a zemřelých. Text byl zveřejněn v roce 2010, nabízí se tedy otázka, proč se autor nezaměřil také na druhou intifádu, třeba jen na krátké srovnání obou konfliktů. Odpověď je velice prostá, článek je orientovaný na jeden jediný datum, konkrétně 9. prosince 1987, kdy vypuklo první palestinské probuzení. Text uvedený na této stránce poskytuje výborně zpracovaný historický přehled celého konfliktu.¹⁵⁹

Zpravodajský portál **Arab news** si udržel svou jedinečnost během informování o arabsko-izraelském konfliktu svým shrnutím na začátku celého článku. Stručný přehled čtenáře vtáhne do konfliktu a ten se poté lépe orientuje. Text je obohacen novinovým materiálem z tištěných Arab news a různými důležitými citáty. Na této webové stránce se setkáváme s úplně odlišným přístupem k intifádě, autor se v jedné části článku věnuje popisu své práce v novinářině. Za velice zajímavou informaci považuji opět zmínku ohledně palestinského odmítnutí pracovat dle izraelského letního času. Tuto informaci jsem ve své práci již zmiňovala, ale zde jsem pronikla ještě o kousek dál. Izraelci kontrolovali v Jeruzalémě Palestince, jestli mají posunutý čas na svých hodinkách.¹⁶⁰ Když jsem se nad touto informací zamyslela, zděsila jsem se nad pomyšlením, co všechno si museli civilní obyvatelé na izraelském území vytrpět, aby mohli žít alespoň trochu přirozeně.

S dalším článkem, který přináší informace o první palestinské intifádě, se setkáme na webovém portálu **Middle East Monitor**. Právě tato stránka se zaměřuje převážně na arabsko-izraelský konflikt a Střední východ. I tento článek byl vydán s ohledem na třicáté výročí vypuknutí takto vážného blízkovýchodního konfliktu. Jedná se o celkový popis celé intifády. Existuje několik stránek, kde se můžeme dočíst o konkrétních počtech obětí během celého konfliktu, ale tento článek nepřináší jen to. Tento text byl jediný, kde jsou zmiňovány počty zraněných dětí. Celkové číslo zraněných dětí překročilo hranici 23 000, počet je děsivý, ale ještě děsivější je fakt, že jedna třetina těchto dětí byla mladší

---

¹⁵⁸ Více ve videu: History. *How the Israeli-Palestinian Conflict Began*. [online]. [YouTube video]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Bno1m1zh1Ws>

¹⁵⁹ Intifada begins on Gaza Strip. In: *History.com* [online]. A&E Television Networks, 9. února 2010. [cit. 30.03.2021] Dostupné z: <https://www.history.com/this-day-in-history/intifada-begins-on-gaza-strip>

¹⁶⁰ KUTTAB, Daoud. Palestine's first intifada. In: *Arab News* [online]. Saudi research & publishing company, 18. dubna 2020. [cit. 30.03.2021] Dostupné z: <https://www.arabnews.com/node/1660941>

deseti let. Autorka článku zastává palestinsky orientovaný postoj, a zároveň upozorňuje na snahu obou stran manipulovat s lidmi pomocí médií. Konkrétně se odkazuje na video, ve kterém Izraelci napadli dva dospívající Palestince. Text je obohacen ikonografickým materiálem, který dodává článku větší poutavost a možnost se trochu vžít do situace na Blízkém východě.¹⁶¹ Jediné, co v článku chybí, je alespoň drobná zmínka o ekonomickém dopadu celé intifády.¹⁶²

Americký televizní distributor **PBS** přináší ojedinělý článek týkající se ženy, která se vzdala všeho ve prospěch vysněného palestinského státu. Každý si pod jakýmkoliv bojem ihned představí muže, ale za Palestince bojovaly i ženy. Právě v tomto článku se setkáme s tvrzením, že intifáda byla z velké části vedena ženami. Nemuselo se jednat jen o přímé boje, ženy protestovaly vyvinutím ekonomického tlaku. V tomto textu je čtenáři nastíněna i ekonomická situace Izraele a Palestiny. Tento aspekt u většiny článků chybí. V žádné české ani zahraniční zprávě jsem se nedočela o tak silné motivaci žen. Pod textem není uveden autor, ale dle zaměření odhaduji ženu příklánějící se na palestinskou stranu. I ženy hrají v lidských dějinách velkou roli ať už kladnou, či zápornou.¹⁶³

Posledním zahraničním zdrojem je britská společnost **BBC**. Stanice BBC přinesla největší množství mediálních zpráv v různých podobách. Zájemce si může pustit zvukový záznam z cyklu *Witness History*, zveřejněný 24. července 2014. Devítiminutový záznam je zpracován formou rozhovoru mezi reportérkou a palestinským pracovníkem OSN. Maher Nasser v rozhovoru porovnává svůj život před intifádou a během ní. V rozhovoru jsou použity výborně zvolené otázky. U respondenta občas zazní arabský přízvuk, který může zkomplikovat úplné porozumění odpovědi. Zvukový záznam je další možností, jak lidem lépe přiblížit situaci a přidat výpovědi věrohodnost. V tištěných zprávách může dojít ke zkreslení informací ve prospěch jedné strany. Mluvené slovo určitě sklídí u posluchače větší ovace.¹⁶⁴

Kromě zvukového záznamu nabízí BBC také video spojené s první palestinskou intifádou. Jedním takovým je necelé tři minuty dlouhé video, které obsahuje shrnutí celého

---

¹⁶¹ Viz. příloha č. 8

¹⁶² HASAN, Hanaa. Remembering the First Intifada. In: *Middle East Monitor* [online]. Ardi Associates Ltd, 9. prosince 2017. [cit. 30.03.2021] Dostupné z: <https://www.middleeastmonitor.com/20171209-remembering-the-first-intifada-2/>

¹⁶³ What you need to know about the 1987 Intifada. In: *PBS* [online]. Wnet, 22. března 2019. [cit. 30.03.2021] Dostupné z: <https://www.pbs.org/wnet/women-war-and-peace/uncategorized/what-you-need-to-know-about-the-1987-intifada/>

¹⁶⁴ BBC. *The First Palestinian Intifada*. [online]. [zvukový záznam]. Velká Británie: BBC, 24. července 2014. Dostupné z: <https://www.bbc.co.uk/sounds/play/p0230cjr>

arabsko-izraelského konfliktu.¹⁶⁵ Video bohužel není běžně přístupné v České republice. Záznam mi umožnila zhlédnout kamarádka žijící v Londýně.

Na zpravodajském serveru BBC musím ocenit dva články týkající se chronologického seřazení důležitých událostí pro obě zúčastněné strany. Oba články jsou nové, pocházejí z roku 2019. I nezainteresovaný čtenář tak může proniknout do jádra těchto událostí. Izraelský přehled začíná rokem 1917 a končí v roce 2020. Jednu samostatnou sekci tvoří dohody z Osla. Část o první palestinské intifádě nese označení „uprising“. Text je doplněn ikonografickým materiálem, který vždy upoutá větší pozornost. Ačkoliv se jedná o velice stručně napsaný přehled, je výborně zpracován pro každého, kdo chce získat základní přehled.¹⁶⁶ Stejně uspořádaný chronologický přehled BBC zveřejnilo i o Palestině. Časový rozsah je stejný jako u izraelského přehledu historických událostí. Oba texty jsou psány stejným způsobem a i palestinský je doplněn o různé fotografie. Palestinsky orientovaný článek je více zaměřený na organizace, které během první palestinské intifády do konfliktu zasahovaly. Tento článek má pozměněné názvy podkapitol. Intifáda zde nemá samostatnou kapitolu, je zařazena pod akcemi OOP. Oba články přinášejí komplexní pohled na arabsko-izraelský konflikt hlavně ve 20. století.¹⁶⁷ Pro školní účely je tento článek velice vhodný, nejen k procvičení anglického jazyka, ale také k vytvoření celistvého přehledu moderních dějin obou zemí.

BBC News zveřejnilo dalších několik článků, které přinášejí informace o první palestinské intifádě. Autor článku *1987: First Intifada* se přiklání spíše na palestinskou stranu, opět se totiž setkáváme s tvrzením, že Palestinci si jen dělali nárok na své území a nepoužívali žádnou těžkou techniku oproti izraelské straně, která se vše snažila řešit armádou. Úvod článku tvoří fotografie zobrazující arabskou demonstraci. V tomto článku nalezneme i odkazy na ostatní důležité články, které se týkají této blízkovýchodní problematiky.¹⁶⁸ Velký mediální ohlas vzbudila smrt Jicchaka Šamira v roce 2012 ve všech médiích. Články spojené s touto přední postavou palestinských intifád se netýkají bezprostředně prvního arabského probuzení, ale nalezneme drobné zmínky o událostech ve spojení se Šamirem.

---

¹⁶⁵ BBC. *The first Intifada and Palestinian consciousness*. [online]. [videozáznam]. Velká Británie: BBC, 29. ledna 2004. Dostupné z: <https://www.bbc.co.uk/bitesize/clips/z6t97ty>

¹⁶⁶ Israel profile – Timeline. In: *BBC* [online]. Velká Británie: BBC, 9. dubna 2019. [cit. 31.03.2021] Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-29123668>

¹⁶⁷ Palestinian territories – Timeline. In: *BBC* [online]. Velká Británie: BBC, 8. dubna 2019. [cit. 31.03.2021] Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-29362505>

¹⁶⁸ 1987: First Intifada. In: *BBC* [online]. Velká Británie: BBC, 6. května 2008. [cit. 31.03.2021] Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/7381369.stm

V prosinci 2000 byl zveřejněn článek nesoucí název *Intifada: Then and now*. Osoba orientující se v blízkovýchodních vztazích hned rozšifruje název jako cestu ke srovnání k nově vypuknuté intifádě Al-Aksá a prvnímu arabskému probuzení. Znovu se setkáváme s názorem, jak důležitá byla média pro manipulaci s lidmi. Autor dává za příklad největšího rozdílu obou konfliktů míru násilí obou stran. Celý článek je zakončen stejně jako většina předchozích článků, tedy mírovými jednáními.¹⁶⁹

---

¹⁶⁹ Intifada: Then and now. In: *BBC* [online]. Velká Británie: BBC, 8. prosince 2000. [cit. 31.03.2021]
Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/1061537.stm

Závěr

Proniknutí k jádru celé první palestinské intifády je nesmírně složité. Závažný blízkovýchodní konflikt, který ukázal palestinské odhodlání jít si za vznikem svého samostatného palestinského státu. Názory na arabsko-izraelský konflikt a první intifádu se liší. Některá média nemusí být nestranná a zprávy mohou více či méně upravovat k obrazu svému.

Hlavním cílem mé bakalářské práce byla analýza českých a zahraničních médií. Všechny tištěné i internetové zprávy, spojené s arabsko-izraelským konfliktem, se snažily přiblížit intenzitu násilí na Blízkém východě. Názory se samozřejmě často liší a můžeme vysledovat postoj autora k dané situaci. Čeští autoři se snažili převážně informovat přímo o událostech, demonstracích, významných osobnostech a mírových jednáních. Oproti tomu zahraniční média se více snažila do svých článků a reportáží zahrnout osudy lidí, kteří se konfliktu zúčastnili aktivně i pasivně. Analýzu jsem provedla v několika různých ohledech. Hlavně jsem se zaměřovala na postoj autorů k daným situacím. Hledala jsem informace o ekonomických a kulturních dopadech. Je zřejmé, že situace zhoršila politické vztahy mezi izraelskou a palestinskou stranou. Také se zhoršil hospodářský a každodenní život v palestinských oblastech. Bohužel mohu konstatovat, že k tomuto tématu se autoři vyjadřovali zcela výjimečně. Zahraniční média byla mnohem často doplněna o ikonografický materiál, proto jsou poutavější a názornější.

Cílem první kapitoly bylo seznámit čtenáře s celým průřezem izraelských dějin. Právě historie přináší nejlepší vžití se do konfliktu. Je důležité znát historické souvislosti, aby se dal vyvodit opodstatněný názor v celé jejich šíři. Chronologicky řazená část práce přinesla základní poznatky o historii tohoto regionu a jeho dlouhodobé problémy, které zřejmě nikdy neskončí. V této kapitole mé bakalářské práce jsem přinesla historický přehled o říších, které se postupně vystřídaly ve vládě nad izraelským územím.

První palestinská intifáda byla dlouhotrvajícím konfliktem, který vyvolal mnoho dalších násilných akcí. Hlavním cílem druhé kapitoly bylo proniknutí k jádru celého palestinského probuzení. Od roku 1987 proběhl nespočet akcí, které vyústily v mírová jednání. Ani jedna ze zúčastněných stran nebyla ochotná udělat krok zpět a vyhovět požadavkům druhé strany. Mírový proces selhal a boje pokračovaly. Moderní dějiny jsou v mé bakalářské práci stručně dovedeny až do roku 2014, aby bylo možné porovnání obou palestinských intifád. Práce obsahuje základní přehled palestinských organizací a izraelských osobností. Do této kapitoly jsem zařadila krátkou analýzu spočívající ve

srovnání obou intifád. Hodnocení jsem prováděla na základě postupně získaných informací během psaní celé práce.

Nemůžeme říct, že arabsko-izraelský konflikt vypukl až v roce 1987 první intifádou. Nepřátelství mezi oběma národy trvá od vzniku této civilizace. Oblast Blízkého východu byla celé věky pod správou cizích národů, které řídily veškeré dění. Židovské ani muslimské obyvatelstvo se však nikdy nevzdalo svého snu o vytvoření vlastního státu. Izraelci se vlastní země dočkali v roce 1948 na základě rozhodnutí OSN. Není tedy divu, že Palestinci se s vytvořením židovského státu nikdy nesmířili a požadovali vlastní samosprávné území.

První palestinská intifáda si vyžádala velké množství obětí, zraněných po psychické i fyzické stránce. Oba národy utrpěly nedozírné ztráty v oblasti ekonomické i kulturní. První intifáda se v podstatě stala katalyzátorem, který odstartoval nekonečné množství demonstrací a protestních akcí nejen v rámci první intifády, ale i v jejím pokračování navzdory všech mírových dohod. Snahy o jakýkoliv mír se rozplynuly v roce 2000, kdy vypukla intifáda Al-Aksá. Lidé umírají každý den, ale je nutno si přiznat krutou realitu, často je součástí něčí smrti osoba druhá. Číslo obětí první palestinské intifády jsou podstatně nižší než intifády druhé. Lze tedy vyvodit, že se nejednalo o nejhorší blízkovýchodní konflikt.

Jsou v právu Palestinci, nebo Izraelci? Izraelci si brání své území a chtějí, aby byly dodržovány jejich podmínky. Palestinci chtějí vytvořit vlastní zemi, na kterou mají historický nárok. Na čí stranu se kdo přikloní, je čistě subjektivní názor, ale myslím si, že by měl být odůvodněný. Média se vždy snaží upoutat pozornost co nejširšího okruhu čtenářů. Tituly bývají poutavé, ale kvalita poskytovaných informací nemusí odpovídat skutečnosti. Vzhledem k provedeným analýzám lze posoudit, které články jsou vhodné k reprezentaci první palestinské intifády.

Resumé

Tato bakalářská práce pojednává o první palestinské intifádě, která je také označována jako probuzení. Arabsko-izraelský konflikt je důležitou blízkovýchodní událostí. Hlavním cílem mé bakalářské práce byla analýza českých a zahraničních mediálních zdrojů.

Nejprve přináším celý historický vývoj Izraele a Palestiny od starověku po moderní dějiny. Další kapitola je obecně o první palestinské intifádě. Tato část zahrnuje události, demonstrace, mírová jednání a jejich dopady. Do této kapitoly jsou zařazeny osobnosti, které se do konfliktu zapojili od roku 1987. Třetí kapitola je o palestinských organizacích, např. Hamás nebo OOP.

Praktická část bakalářské práce obsahuje analýzy mediálních zdrojů. Rozebírala jsem několik českých tisků a hledala jsem jejich názory na palestinské události. Zkoumala jsem také několik internetových zdrojů. Další kapitola zahrnuje zahraniční mediální zdroje, např. BBC nebo Al Jazeera. Výsledky někdy byly opravdu překvapující. Několik článků popisuje množství životních příběhů Palestinců a Izraelců. Autoři článků mohou informace upravovat podle své potřeby. Během analýz jsem se zaměřovala především na postoj autorů k daným událostem, ale také na ekonomické a kulturní dopady. Hodnotila jsem, zda je mediální zdroj vhodný k výuce. Postoje autorů na první palestinskou intifádu jsou často rozdílné. Čeští autoři preferují informace o konkrétních událostech. Zahraniční média přináší více pohledů do života obyčejných lidí, kteří žili během tohoto konfliktu na diskutovaném území.

Nemůžeme říct, že první palestinská intifáda začala roku 1987. Nepřátelství mezi těmito národy trvá od počátku jejich civilizace. Židovský stát Izrael byl založen v roce 1948. Je pochopitelné, že Palestinci by svůj stát také chtěli. První palestinská intifáda si vyžádala velké množství obětí. Bohužel víme, že tento konflikt nebyl poslední v izraelských dějinách.

Čerpala jsem informace z publikací, internetových stránek a novin. Jako přílohu jsem do práce zařadila celkem 8 fotografií. Všechny ikonografický materiál pochází z internetových zdrojů.

Resumé

This bachelor thesis pursue about the first Palestinian intifada, it is also called uprising. This conflict is a significant event for Middle East. The main aim of my bachelor thesis was the analysis of Czech and foreign media sources.

First I am describing the whole historical development of Israel and Palestine from ancient age to modern history. The next chapter is about the first Palestinian intifada in general, it includes events, demonstrations, peace negotiations and its impacts. This part of the bachelor thesis brings personalities, who have been involved to this conflict since 1987. The third chapter is about the organizations for example Hamas or PLO (Czech - OOP).

Practical part of the bachelor thesis is about the analysis of media sources. I analysed a few Czech newspapers and I found its response to Palestinian events. I read some online news too. The next chapter includes foreign media sources like BBC or Al Jazeera. Sometimes results are very surprising. Several articles describe many interesting life stories of Palestinian or Israeli people. Authors of articles can edit the information as needed. During the analyzes I focused mainly on the attitudes of the authors, economic and cultur impacts. I evaluated the degree of suitability for teaching. Author's attitudes toward the first Palestinian intifada (and entire newspapers) are often different. Czech authors preferred the information about the specific events. Foreign media bring insights into the lives of ordinary people, who lived during this conflict.

We can not say that the first Palestinian intifada was started in 1987. The enmity between these nations has lasted since the beginning civilization. The Jewish state of Israel was established in 1948. It is understandable that Palestinians want their own state. The first Palestinian intifada claimed a high number of victims. This conflict was not the last.

I extracted information from publications, internet websites and newspapers. I included as attachments eight photographs of people and historical events. Every photographs came from internet websites.

Použité prameny a literatura

Literatura

ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7.

FRITZOVÁ, Marie. *Život za zdí: sociální identita řeckokatolické komunity v Bajt Sáhúr (Beit Sahour)*. V Plzni: Katedra blízkovýchodních studií, Západočeská univerzita, 2017. ISBN 978-80-261-0704-0.

GILBERT, Martin. *Izrael – dějiny*. Praha: BB art, 2002. ISBN 80-7257-740-9.

HERZOG, Chaim. *Arabsko-izraelské války: válka a mír na Blízkém východě od války za nezávislost v roce 1948 po současnost*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-954-6.

KRUPP, Michael. *Sionismus a Stát Izrael: historický nástin*. Přeložil Marek ZIKMUND. Praha: Vyšehrad, 1999. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 80-7021-265-9.

MENDEL, Miloš; POSPÍŠILOVÁ, Hana. *Náboženství v boji o Palestinu: judaismus, islám a křesťanství jako ideologie etnického konfliktu*. Brno: Atlantis, 2000. ISBN 80-7108-189-2.

ROBINSON, Daniel; CROWCROFT, Orlando; ISALSKA, Anita; RAZ, Dan Savery a WALKER Jenny. *Izrael a palestinská území*. 3. edice. Přeložil K. H. DOUTNÁ. Praha: Svojtka & Co., 2018. Lonely Planet (Svojtka & Co.). ISBN 978-80-256-2389-3.

RUBIN, Barry. *Revolution until victory?: The politics and history of the PLO*. Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1996. ISBN 978-067-4768-048.

SCHULZE, Kirsten E. *Arabsko-izraelský konflikt*. Brno: CPress, 2012. ISBN 978-80-264-0000-4.

TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. Vydání I. Pardubice: Kora, 1991. ISBN 80-901092-0-9.

VELENSKÝ, Jan. *Izrael - ukazatel posledních časů: Izrael dnes - palestinská intifáda*. Dopln. 2. vyd. Hradec Králové: Maranatha, 2002. ISBN 80-238-9230-4.

Články v periodicích

BERVIDA, Václav. Pomůže iniciativa ES?. *Rudé právo*. Praha: Rudé právo, 30. července 1990. roč. LXXI., č. 175. ISSN 0032-6569.

HÉVROVÁ, Alžběta. Otřesná neděle. *Respekt*. Praha: R-Press, 4. března 1996. roč. VII., č. 10. ISSN 0862-6545.

HOFFMANOVÁ, Tatiana. Otázka města je otázkou celé země. *Lidové noviny*. Praha: Lidové noviny, 5. června 1992. roč. V., č. 131. ISSN 0862-5921.

Intifáda mimo kontrolu. *Lidové noviny*. Praha: Lidové noviny, 22. května 1992. roč. V., č. 119. ISSN 0862-5921.

Jeruzalém letem světem. *Rudé právo*. Praha: Rudé právo, 26. května 1990. roč. LXX., příloha, Haló sobota. ISSN 0032-6569.

MATĚJKA, Jaroslav. Spáleniště, trosky a naděje. *Rudé právo*. Praha: Rudé právo, 30. května 1989. roč. LXIX-LXX., č. 125. ISSN 0032-6569.

Očekávaný mír. *100+1 zahraniční zajímavost*. Brno: Československá tisková kancelář, 2. listopadu 1992. č. 22. ISSN 1802-2278.

Povstání bude pokračovat. *Rudé právo*. Praha: Rudé právo, 20. března 1989. roč. LXIX-LXX., č. 67. ISSN 0032-6569.

PRCHAL, Miroslav. Izraelci, Palestinci a intifáda. *100+1 zahraniční zajímavost*. Brno: Československá tisková kancelář, 13. března 1989. roč. XXVI., č. 6. ISSN 1802-2278.

Příští rok v Jeruzalémě. *Respekt*. Praha: R-Press, 18. dubna 1990. roč. XM., č. 6. ISSN 0862-6545.

SMETANKA, Tomáš. Mluvit s druhou stranou. *Lidové noviny*. Praha: Lidové noviny, 19. června 1990. roč. III., č. 90. ISSN 0862-5921.

Svatá válka proti míru. *100+1 zahraniční zajímavost*. Brno: Československá tisková kancelář, 3. října 1994. roč. XXXI., č. 20. ISSN 1802-2278.

Tajný izraelský tábor pro palestinské kolaboranty. *Rudé právo*. Praha: Rudé právo, 25. června 1992. roč. II., č. 148. ISSN 0032-6569.

Úder na žaludek. *Rudé právo*. Praha: Rudé právo, 11. dubna 1989. roč. LXIX-LXX., č. 85. ISSN 0032-6569.

Únava a násilí. *Lidové noviny*. Praha: Lidové noviny, 24. května 1990. roč. III., č. 68. ISSN 0862-5921.

Životní úroveň Palestinců klesá. *Lidové noviny*. Praha: Lidové noviny, 17. května 1991. roč. IV., č. 114. ISSN 0862-5921.

Internetové zdroje

ABUSALAMA, Majed. My first lockdown was during the first Intifada. In: *Al Jazeera* [online]. Dauhá: Al Jazeera Media Network, 9. května 2020. [cit. 30.03.2021] Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/opinions/2020/5/9/my-first-lockdown-was-during-the-first-intifada>

BUCHERT, Viliam. KRATOCHVÍLOVÁ, Michaela. Izrael a Palestince dnes dělí ještě větší propast – iDNES.cz. In: *iDNESs.cz* [online]. Praha: Mafra, 11.12. 1998. [cit. 30.03.

2021] Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/izrael-a-palestince-dnes-deli-jeste-vetsi-propast.A_981211_084054_zahranicni_noc

COHEN, Ariel. Israel's wars as told through the headlines. In: *The Jerusalem Post* [online]. Jeruzalém: Jpost Inc., 22. duben 2015. [cit. 30.03.2021] Dostupné z: <https://www.jpost.com/israel-news/jpost-history-398565>

Dohoda o Blízkém východě se ukazuje jako vágní – iDNES.cz. In: *iDNES.cz* [online]. Praha: Mafra, 11.12. 1998. [cit.30.03.2021] Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/dohoda-o-blizkem-vychode-se-ukazuje-jako-vagni.A_981211_084624_zahranicni_noc

Fatah History & Overview. *Jewish Virtual Library* [online]. 1998. [cit. 16.03.2021] Dostupné z: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/fatah-history-and-overview>

Fatalities in the first Intifada. In: *B'Tselem - The Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories* [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: https://www.btselem.org/statistics/first_intifada_tables

Fatalities before Operation "Cast Lead". *B'Tselem - The Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories* [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.btselem.org/statistics/fatalities/before-cast-lead/by-date-of-event>

HAMMAD, Shatha. Stories from the first Intifada: 'They broke my bones'. In: *Al Jazeera*. [online]. Dauhá: Al Jazeera Media Network, 10. prosince 2017. [cit. 30.03. 2021] Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2017/12/10/stories-from-the-first-intifada-they-broke-my-bones>

HASAN, Hanaa. Remembering the First Intifada. In: *Middle East Monitor* [online]. Ardi Associates Ltd, 9. prosince 2017. [cit. 30.03.2021] Dostupné z: <https://www.middleeastmonitor.com/20171209-remembering-the-first-intifada-2/>

Chaim Herzog - president of Israel. In: *Encyclopedia Britannica* [online]. Encyclopaedia Britannica, Inc., 2021. [cit. 10.02.2021]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Chaim-Herzog>

Chystají Palestinci třetí intifádu? Obě předchozí si vyžádaly tisíce životů. In: *Česká televize ČT24* [online]. Praha: Česká televize, 29. 12. 2008. [cit. 30.03.2021] Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/archiv/1428495-chystaji-palestinci-treti-intifadu-obe-predchozi-si-vyzadaly-tisice-zivotu>

Novinky.cz - SPECIÁL - Arabové x Izrael. *Speciály serveru Novinky.cz* [online]. Borgis a.s., 2006. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://special.novinky.cz/izrael/saron.html>

Intifada begins on Gaza Strip. In: *History.com* [online]. A&E Television Networks, 9. února 2010. [cit. 30.03.2021] Dostupné z: <https://www.history.com/this-day-in-history/intifada-begins-on-gaza-strip>

Intifada: Then and now. In: *BBC* [online]. Velká Británie: BBC, 8. prosince 2000. [cit. 31.03.2021] Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/1061537.stm

Israel profile – Timeline. In: *BBC* [online]. Velká Británie: BBC, 9. dubna 2019. [cit. 31.03.2021] Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-29123668>

Izraelsko-arabský konflikt – Aktuálně.cz. In: *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., 16.1. 2012. [cit. 30.03.2021] Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/izrael-palestina-iran-konflikt/r~i:wiki:1150/>

KUTTAB, Daoud. Palestine's first intifada. In: *Arab News* [online]. Saudi research & publishing company, 18. dubna 2020. [cit. 30.03.2021] Dostupné z: <https://www.arabnews.com/node/1660941>

MILSTEIN, Uri. It has been 30 years since the outbreak of the first intifada. In: *The Jerusalem Post* [online]. Jeruzalém: Jpost Inc., 4. ledna 2018. [cit. 30.03.2021] Dostupné z: <https://www.jpost.com/Magazine/IT-HAS-BEEN-30-YEARS-SINCE-THE-OUTBREAK-OF-THE-FIRST-INTIFADA-532851>

NOVÁK, Martin. Matka je radikálka a pomáhala teroristům, z dcery se přesto stala policistka – Aktuálně.cz. In: *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., 28.3. 2019. [cit. 30.03.2021] Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/palestina-izrael-hamas-policistka-terorismus-jeden-svet/r~c51b5f20514f11e9ad610cc47ab5f122/>

Novinky.cz - SPECIÁL - Arabové x Izrael. *Speciály serveru Novinky.cz* [online]. Borgis a.s., 2006. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://special.novinky.cz/izrael/arafat.html>

Novinky.cz - SPECIÁL - Arabové x Izrael. *Speciály serveru Novinky.cz* [online]. Borgis a.s., 2006. [cit. 09.03.2021] Dostupné z: <https://special.novinky.cz/izrael/hamas.html>

Novinky. Cz – SPECIÁL – Arabové x Izrael. *Speciály serveru Novinky.cz* [online]. Borgis a.s., 2006. [cit. 09.03.2021] Dostupné z: <https://special.novinky.cz/arabx/strany-a-hnuti.html#c3>

Novinky.cz - SPECIÁL - Arabové x Izrael. *Speciály serveru Novinky.cz* [online]. Borgis a.s., 2006. [cit. 09.03.2021] Dostupné z: <https://special.novinky.cz/izrael/oop.html>

Palestinian territories – Timeline. In: *BBC* [online]. Velká Británie: BBC, 8. dubna 2019. [cit. 31.03.2021] Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-29362505>

Před třemi lety zemřel Jicchak Šamir | Shekel.cz. *Multikulturní košer magazín* [online]. 2010. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.shekel.cz/37196/pred-tremi-lety-zemrel-jicchak-samir>

RIFKIN, Lawrence. Invitation to an intifada: Part 1. In: *The Jerusalem Post* [online]. Jeruzalém: Jpost Inc., 29. listopad 2017. [cit. 30.03.2021] Dostupné z: <https://www.jpost.com/Opinion/Invitation-to-an-intifada-Part-1-515571>

Šimon Peres - životopis, informace o spisovateli - ČBDB.cz. In: *Vaše databáze knih - knižní databáze | ČBDB.cz* [online]. ČBDB.cz, 2009 – 2021. [cit. 10.02.2021]. Dostupné z: <https://www.cbdb.cz/autor-107426-simon-peres>

The first intifada. In: *Al Jazeera* [online]. Dauhá: Al Jazeera Media Network, 9. prosince 2003. [cit. 30.03. 2021] Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2003/12/9/the-first-intifada>

What you need to know about the 1987 Intifada. In: *PBS* [online]. Wnet, 22. března 2019. [cit. 30.03.2021] Dostupné z: <https://www.pbs.org/wnet/women-war-and-peace/uncategorized/what-you-need-to-know-about-the-1987-intifada/>

1987: First Intifada. In: *BBC* [online]. Velká Británie: BBC, 6. května 2008. [cit. 31.03.2021] Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/7381369.stm

Audiovizuální prameny

BBC. *The First Palestinian Intifada*. [online]. [zvukový záznam]. Velká Británie: BBC, 24. července 2014. Dostupné z: <https://www.bbc.co.uk/sounds/play/p0230cjr>

BBC. *The first Intifada and Palestinian consciousness*. [online]. [videozáznam]. Velká Británie: BBC, 29. ledna 2004. Dostupné z: <https://www.bbc.co.uk/bitesize/clips/z6t97ty>

History. *How the Israeli-Palestinian Conflict Began*. [online]. [YouTube video]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Bno1m1zhIWs>

Přílohy

Seznam příloh

Příloha č. 1: Tvůrce sionismu Theodor Herzl

Příloha č. 2: Izraelský politik Ariel Šaron

Příloha č. 3: Představitel OOP Jásir Arafat

Příloha č. 4: Izraelský politik Jicchak Rabin

Příloha č. 5: Izraelský premiér Šimon Peres

Příloha č. 6: Izraelský prezident Chaim Herzog

Příloha č. 7: Premiér Izraele během intifády Jicchak Šamir

Příloha č. 8: Palestinci utíkající před izraelskými vojáky

Příloha č. 1

Fotografie – Theodor Herzl

Fotografie č. 1 Hlavní ideolog sionismu Theodor Herzl

Převzato z: Herzl citáty (15 citátů) - Citáty slavných osobností. *Citáty slavných osobností:*

Největší sbírka citátů, myšlenek a aforismů [online]. [cit. 10.12.2020] Dostupné

z: <https://citaty.net/autori/theodor-herzl/>

Příloha č. 2

Fotografie – Ariel Šaron

Fotografie č. 2 Izraelský politik Ariel Šaron

Převzato z: Ariel Šaron - Král Izraele, Řezník z Bejrútu i Poslední skutečný vůdce - Reflex.cz. In: *Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie* [online]. Praha: Czech News Center, 11.1. 2019. [cit. 05.01.2021] Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/causy/73349/ariel-saron-kral-izraele-reznik-z-bejrutu-i-posledni-skutecny-vudce.html>

Příloha č. 3

Fotografie – Jásir Arafat

Fotografie č. 3 Představitel Organizace pro osvobození Palestiny

Převzato z: Jásir Arafat - FDb.cz. In: *Filmy, seriály, herci, recenze filmů - Filmová databáze online FDb.cz* [online]. Praha: Hypermedia, 2003 – 2021. [cit. 02.02.2021]

Dostupné z: <https://www.fdb.cz/lidi/418070-jasir-arafat.html>

Příloha č. 4

Fotografie – Jicchak Rabin

Fotografie č. 4 Izraelský politik Jicchak Rabin

Převzato z: Jicchak Rabin - Životopis / Info - FDb.cz. In: *Filmy, seriály, herci, recenze filmů - Filmová databáze online FDb.cz* [online]. Praha: Hypermedia, 2003 – 2021.

[cit.08.02.2021] Dostupné z: <https://www.fdb.cz/lidi-zivotopis-biografie/418060-jicchak-rabin.html>

Příloha č. 5

Fotografie – Šimon Peres

Fotografie č. 5 Bývalý izraelský premiér Šimon Peres

Převzato z: Šimon Peres - životopis, informace o spisovateli - ČBDB.cz. In: *Vaše databáze knih - knižní databáze | ČBDB.cz* [online]. ČBDB.cz 2009 – 2021. [cit. 10.02.2021]

Dostupné z: <https://www.cbdb.cz/autor-107426-simon-peres>

Příloha č. 6

Fotografie – Chaim Herzog

Fotografie č. 6 Bývalý izraelský prezident Chaim Herzog

Převzato z: The Belfast man who became president of Israel. In: *Breaking News - Irish & International Headlines - The Irish Times* [online]. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/life-and-style/abroad/the-belfast-man-who-became-president-of-israel-1.3433703>

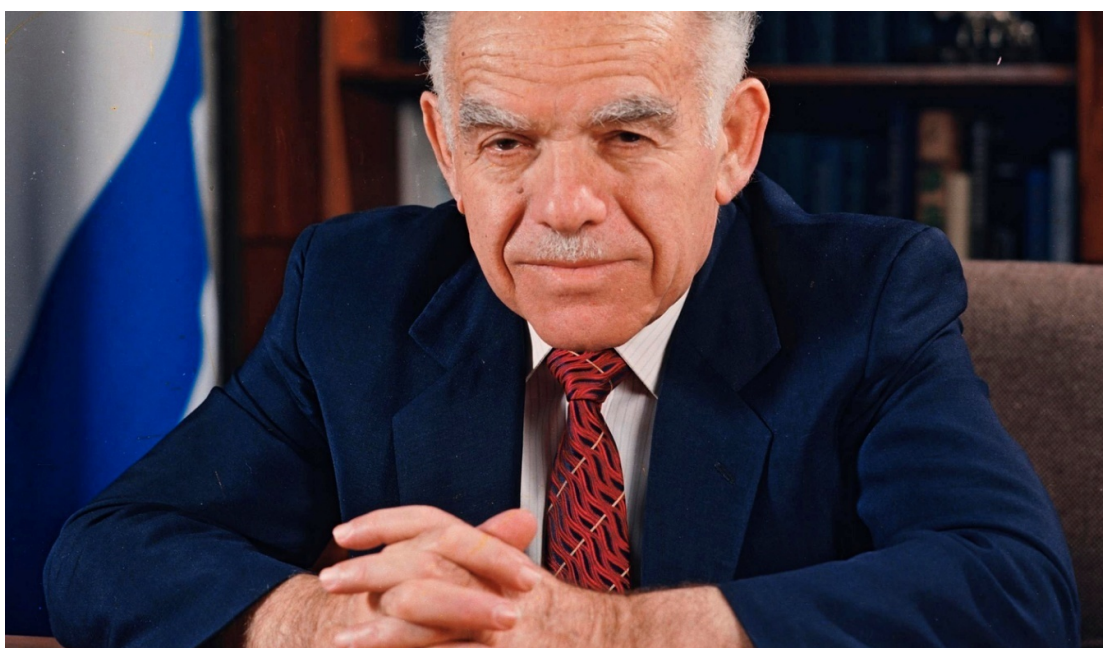

Příloha č. 7

Fotografie – Jicchak Šamir

Fotografie č. 7 Premiér během první palestinské intifády Jicchak Šamir

Převzato z: Před třemi lety zemřel Jicchak Šamir - Shekel.cz. In: *Multikulturní košer magazin* [online]. 2010. [cit. 10.02.2021] Dostupné z: <https://www.shekel.cz/37196/pred-tremi-lety-zemrel-jicchak-samir>

Příloha č. 8

Fotografie – Palestinský útěk

Fotografie č. 8 Palestiňští obyvatelé utíkající před izraelskými vojáky.

Převzato z: Remembering the First Intifada. In: *Middle East Monitor* [online]. 9. prosince 2017. [cit. 31.03.2021] Dostupné z: <https://www.middleeastmonitor.com/20171209-remembering-the-first-intifada-2/>

